

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ІМ. О.О.ПОТЕБНІ

Критська В.І.
Недозим Т.І.
Орлова Л.В.
Пуздирева Т.К.
Романюк Ю.В.

ГРАМАТИЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Словозміна

Близько 140 000 слів

Відповідальний редактор
член-кореспондент НАН України Н.Ф.Клименко

Київ
Видавничий дім Дмитра Бураго
2011

УДК 811.161.2 :81'116'366'374.81

ББК 81.2УКР-4

Г-76

Надруковано за ухвалою вченої ради Інституту української мови НАН України та вченої ради Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України

Відповідальний редактор:

член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор **Н.Ф. Клименко**

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор **К.Г. Городенська**

доктор філологічних наук, професор **В.В. Жайворонко**

доктор філологічних наук, професор **В.С. Перебийніс**

Критська В.І., Недозим Т.І., Орлова Л.В., Пуздириєва Т.К., Романюк Ю.В.

Г-76 **Граматичний словник української літературної мови. Словозміна:** Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н.Ф. Клименко. – К: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. – 760 с.

ISBN 978-966-489-107-0

Словник уперше в українській лексикографії подає повний опис словозміни сучасної української літературної мови. Кожне слово супроводжує інформація про його словозмінну парадигму: 0 1) набір закінчень словоформ; 2) зміни в основі; 3) схему наголошування. Окрему частину Словника становить індекс усіх словозмінних парадигм української мови: регулярних (продуктивних) і унікальних (непродуктивних).

Для науковців, викладачів і студентів, учнів і вчителів загальноосвітніх шкіл, редакторів, журналістів, усіх, хто прагне поглибити знання з граматики української літературної мови.

Krytska V.I., Nedozyim T.I., Orlova L.V., Puzdyryeva T.K., Romaniuk Iu.V.

Grammatical Dictionary of the Ukrainian Literary language. Inflexion: About 140 000 words / Ed. by N.F. Klymenko. – Kyiv: Publishing House by Dmytro Burago, 2011. – 760 p.

The Dictionary is the unique experience in the Ukrainian lexicography representing a full description of the Modern Ukrainian inflexion system. Each entry is given together with its inflectional paradigm: 1) a set of word form inflexions; 2) sound changes in stems; 3) an accent scheme. A specific section of the Dictionary is formed by the Index of the Ukrainian inflectional paradigms: regular (productive) and unique (unproductive).

The Dictionary is aimed at fellow researchers, University educators and post-graduate students, students and teachers of schools, editors, journalists, all those, who intend to get a deeper insight into the Ukrainian grammar.

УДК 811.161.2 :81'116'366'374.81

ББК 81.2УКР-4

ISBN 978-966-489-107-0

© В.І. Критська, Т.І. Недозим, Л.В. Орлова,

Т.К. Пуздириєва, Ю.В. Романюк, 2011

© Інститут української мови НАНУ, 2011

© Інститут мовознавства НАНУ, 2011

© Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011

Передмова

«Грамматичний словник української літературної мови (словозміна)» подає повні словозмінні парадигми слів української мови (в акцентуованому орфографічному варіанті). Відомості про словозмінні особливості слів можна знайти у словниках різних типів – орфографічних, орфоепічних, наголосів, тлумачних, перекладних. Названі джерела не подають повної інформації про словозмінні парадигми слів, тому що це не є їхнім прямим завданням. У пропонованому Словнику кожному слову приписано код формалізованого представлення його словозмінної парадигми як зразка (типу) слововідмінювання з комплексом значень відповідних словозмінних характеристик.

Укладанню Грамматичного словника передувала багаторічна робота співробітників відділу структурно-математичної лінгвістики інституту мовознавства ім. О.О.Потебні над проблемами словозміни української мови і, зокрема, над визначенням засад формалізованого опису словозмінних ознак лексики для створення структурної граматики української мови, а також для комп'ютерного опрацювання текстової інформації. Результати цих досліджень опубліковано в таких колективних працях, як «Статистичні параметри стилів», «Морфемна структура слова», «Структурна граматика української мови. Проспект», «Частотний словник сучасної української художньої прози», «Закономірності структурної організації науково-реферативного тексту», «Морфологічний аналіз наукового тексту на ЕОМ», «Синтаксичний аналіз наукового тексту на ЕОМ», «Використання ЕОМ у лінгвістичних дослідженнях» та ін. за участю В.І.Перебийніс, М.М.Пещак, М.П.Муравицької, Т.О.Грязнухіної, Н.П.Дарчук, Н.Ф.Клименко, Л.І.Комарової, В.І.Критської, Т.К.Пуздиревої, Л.В.Орлової, Л.А.Алексієнко, Т.І.Недозим. Практичним використанням набутих результатів стала створена у 1997 році система орфографічного контролю українських текстів РУТА. Нині вона разом із системою українсько-російського та російсько-українського машинного перекладу ПЛАЙ входить до складу українського офісу операційної системи WINDOWS.

Реєстр Словника нараховує близько 140 тис. слів. Основу реєстру склав реєстр Орфографічного словника української мови видавництва «Довіра» 1999 р. – найповніший новий орфографічний словник на початок роботи над Словником. Для упорядкування реєстру використано інші джерела (див. стор. 5 - 6). Орфографічні варіанти вихідних форм подано за зразком орфографічних словників. У Словник не включено власні назви та слова з дефісним написанням, складники яких відмінюються окремо (виставка-продаж, синій-синій і под.). Реєстрові слова мають традиційну вихідну словникову форму. Порядок розташування слів – інверсійний (за алфавітом з кінця слова), завдяки чому слова з однаковими фінальними частинами і, відповідно, однаковими словозмінними характеристиками розташовано поруч. До деяких слів подано варіанти словозміни або її окремих словозмінних характеристик, запропоновані авторами словника; їх виділено знаком зірочка після літер у кодї парадигми.

У Додатку 1 зібрано і класифіковано всі відомості про словозмінні характеристики реєстрових слів – ряди флексій, схеми наголошування, зміни в основах. Подано також повний перелік словозмінних парадигм, які були зафіксовані у Словнику, (Додаток 2). У Додатку 3 вміщено частотні характеристики словозмінних парадигм.

Словник уклав авторський колектив Відділу структурно-математичної лінгвістики Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України (з 2011 р. – Відділ структурно-математичної лінгвістики Інституту української мови НАН України) у складі канд. філол. наук В.І.Критської (науковий керівник), канд. філол. наук Л.В.Орлової, мол. наук співробітника Т.К.Пуздиревої, канд. філол. наук Ю.В.Романюк, програміста Т.І.Недозим. Відповідальний редактор – доктор філологічних наук, чл.-кор. НАН України Н.Ф.Клименко.

Словник стане у пригоді всім, хто вивчає українську мову або поглиблює знання з неї. Він має привернути увагу науковців-філологів до нерозв'язаних питань словозміни української мови, зокрема посприє уточненню правил українського правопису. Матеріали Словника можна буде використати у наукових дослідженнях, для укладання словників, створення граматик, посібників, а також комп'ютерних продуктів різного призначення.

Усі зауваження й побажання просимо надсилати на адресу: Київ-1, вул. Грушевського, 4, Інститут української мови НАН України, Відділ структурно-математичної лінгвістики, або на e-mail grslovnyk@i.ua

Будова словникової статті

Словникова стаття включає реєстрове слово у вихідній формі, позначку частини мови, кінцеву флексію вихідного слова (в імені) або кінцевий суфікс основи (у дієслів), код типу парадигми, примітки (коментарі щодо властивостей словозміни слова). Омоніми, точніше, омографи з однаковим типом відмінювання включено до реєстру один раз, багатозначні слова, навпаки, повторено стільки разів, скільки варіантів відмінювання вони презентують; у примітках подано відповідне значення такого омографа. У примітках можуть також міститися відсилання до графічного варіанта/варіантів реєстрового слова.

Код типу парадигми є формалізованим представленням множини словоформ реєстрового слова. Він складається з трьох позицій. У першій позиції числом (з можливими буквеними символами) позначено флексійний набір парадигми, тобто ряд флексій усіх словоформ слова. Другу позицію призначено для опису схеми наголошування словоформ; її позначено великими літерами О (від основа) та Ф (від флексія) у різних комбінаціях і з можливими додатковими позначками. Ці дві позиції завжди є заповненими. Остання, третя позиція коду заповнюється не обов'язково, а тільки у випадках зміни буквеного складу основ словоформ в одній парадигмі. Наприклад:

саді́ба ж -а 1 О

Слово *саді́ба* іменник жіночого роду (позначка ж), неістота (позначка відсутня, для істот використовуємо позначку і). Флексія вихідної форми -а, відповідно основа вихідної форми *садиб-*. Флексійний набір має номер 1 і позначає ряд флексій іменників першої відміни жіночого роду твердої групи. Схема наголошування О вказує на незмінність наголосу (на основі) у всіх словоформах цього слова.

вберегті́ док -0- 2 ФФ Ж1ї

Дієслово *вберегті́* – доконаного виду (док), без кінцевого суфікса основи (позначка -0-), вихідна основа *берег-*. Набір закінчень 1 дієвідміни (позначка 2). Схема наголошування ФФ: наголос на дієслівному суфіксі *-ти* інфінітива переходить на флексію в усіх особових формах. Позначки графічних змін вихідної основи вказують на чергування кінцевого приголосного основи *г/ж* у формах, за винятком форм минулого часу, *вбереж-* (Ж1), а також чергування *е/і* у словоформі чоловічого роду минулого часу *вберіг* (ї).

Відомості про флексійні набори, схеми наголошування та зміни в основах зібрано в інформаційних таблицях окремо для кожного словозмінного підкласу (див. Додаток 1). Іменник у словнику представлено вісьмома словозмінними підкласами – за трьома родами і множинні з додатковою інформацією істота/неістота. Дієслова поділено на підкласи доконаного і недоконаного виду. Крім того, виділено власне прикметники, займенникові прикметники, числівникові прикметники, дієприкметники (інформаційні таблиці для цих названих класів ті самі), займенникові іменники і числівники. Є група підкласів, що складаються з невідмінюваних слів: дієприслівники, прислівники, прийменники, сполучники, частки, предикативні слова, вигуки.

Поділ на основу та флексію

Реєстрові слова представлено у графічній формі – як ланцюжки букв та додаткових символів (знак апострофа, дефіс). Формалізація аналізу буквеного складу словоформ спричинює вибір способу поділу на основу та флексію в усіх іменних і дієслівних формах, що є традиційним, зокрема, для форм непрямих відмінків. Наприклад, у словоформах *оленя, оленю, іне-єм* на пом'якшення кінцевого приголосного основи вказують голосні флексій **я, ю, є** (так само, як буквосполучення **ьо**). У словоформах *кра-єм, сто-ю, до-ять* ті самі літери вжито замість буквосполучення **йе, йу, йа**. Для уніфікації представлення основи та флексії відділяємо формальні (графічні) флексії **ь** та **й** у формах *кра-й, олень, сті-й, кинь* (як один з показників нульової флексії і пом'якшення основи на відміну від *джбан-0, пекар-0, вдар-0*, де нульова флексія вказує і на твердість кінцевого приголосного основи), *син-ього* – з пом'якшеним кінцевим приголосним на відміну від *зелен-ого*. Отже, словозмінні парадигми, визначені у Словнику, є графічними парадигмами.

Як користуватися словником

Для утворення множини словоформ (або окремої форми) лексеми можна обрати один із двох способів. Обидва способи спираються на інформацію до реєстрового слова, але використовують її по-різному.

За першим способом пропонуємо утворення словоформ за зразком. Зразки парадигм зібрано в Додатку 2 до Словника. Код парадигми слова є його міткою – адресою у списку зразків. Зразки згруповано за частинами мови та підкласами, всередині підкласу – за номерами флексійних наборів, за порядком схем наголошування (з одним номером флексійного набору), за алфавітним порядком позначок замінів (з однією схемою наголошування). Зразок включає всі граматичні форми слова з граматичною інформацією, отже, можна вибрати і окрему словоформу. Основи словоформ відділені від флексії дефісом. Основа вихідної словоформи лексеми, парадигма якої формується, – це залишок після відділення флексії, яку подано в словнику.

Наприклад, щоб утворити парадигму реєстрового слова *о́круг* (**о́круг** ч -0 8м ОФ Г2), шукаємо в таблиці парадигм іменників чоловічого роду парадигму з кодом *8м ОФ Г2*. Як зразок з таким кодом виступає слово *о́стрóг*. Змінюючи вихідну форму слова *о́круг* за зразком словоформ слова *о́стрóг*, отримуємо його парадигму.

Обираючи другий спосіб породження словоформ лексеми, використовуємо інформаційні таблиці словозмінних характеристик (див. Додаток 1). Починати треба з повторення основи вихідної форми стільки разів, скільки флексій є у флексійному наборі парадигми слова, тобто формувати таблицю словоформ із традиційно заданим порядком для лексеми певної частини мови. У разі відсутності в коді парадигми позначок замінів в основі, до основ приписуємо послідовно флексії за їхнім порядком у табличному флексійному наборі. Потім ставляться наголоси за відповідною схемою з таблиці. Якщо позначки замінів є, спочатку впорядковуємо основи словоформ (робляться заміни), далі дописуємо флексії і ставимо наголоси.

З коду наведеного прикладу визначаємо флексійний набір *8м* – один з варіантів ряду закінчень іменників чоловічого роду другої відміни твердої групи з нульовою флексією називного відмінка однини (є варіанти *8*, *8мм* та ін.) і закінченням *-у* в родовому відмінку однини. Особливістю ряду *8м* є наявність флексії *-і*, крім *-ові*, у місцевому відмінку однини (з чергуванням кінцевої літери основи *о́круг-0/(є) о́круз-і* – позначка Г2 у коді). Схема наголошення ОФ вказує на те, що в словоформах множини наголос переміщується з основи на флексію: *о́круг-і́, о́круг-і́в ...*

Обидва способи дають змогу визначити будь-яку окрему форму слова завдяки прийнятому формату таблиць.

Література

- Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М.: Сов. энциклопедия, 1966.
- Безпояско О.К. Іменні граматичні категорії. – К.: Наук. думка, 1991.
- Брицин М.Я., Жовтобрюх М.А., Майборода А.В. Порівняльна граматики української і російської мов. – К.: Вища школа, 1978.
- Булаховський Л.А. Вибр. праці в п'яти томах. Т. 2. Українська мова. – К.: Наук. думка, 1977.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Ірпінь: Перун, 2007.
- Винницький В.М. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів: Бібльос, 2002.
- Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови. – К.: Пульсари, 2004.
- Вихованець І.Р. Синтаксис знахідного відмінка в сучасній українській літературній мові. – К.: Наук. думка, 1971.
- Головащук С.І. Словник наголосів. – К.: Наук. думка, 2003.
- Грищенко А.П. Прикметник в українській мові. – К.: Наук. думка, 1978.
- Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч. I. Вид. четверте. – К.: Вища школа, 1972.
- Етимологічний словник української мови. У 7-ми тт. (1–5 тт.). – К.: Наук. думка, 1983–2006.
- Зализняк А.А. Грамматический словарь русского языка. Словоизменение. – М.: Русский язык, 1977.
- Зализняк А.А. Грамматический словарь русского языка. Словоизменение. – М.: «АСТ-ПРЕСС», 2008.
- Інверсійний словник української мови / Відп. ред. С.П. Бевзенко. – К.: Наук. думка, 1985.
- Інтегрована лексикографічна система «Словники України». – К.: Довіра, 2001–2004.
- Караванський С. Словник рим української мови. – Львів: Вид-во «БаК», 2004.
- Керницький І.М. Система словозміни в українській мові: На матеріалах пам'яток XVI ст. – К., Наук. думка, 1967.
- Кисілевський К. Словничок української мови. I. Головні правописні правила та замітки до відміни. – Станіславів: 1927.
- Матвіяс І.Г. Іменник в українській мові. – К.: Наук. думка, 1974.
- Морфемна структура слова / Відп. ред. М.М. Пещак. – К.: Наук. думка, 1979.
- Огієнко І. Український стилістичний словник. – Вінніпег, Волинь, 1978.
- Орфографічний словник української мови / За ред. С.І. Головащука і В.М. Русанівського. – К.: Наук. думка, 1975.
- Орфоепічний словник / Укл. М.І. Погрібний. – К.: Рад. школа, 1984.
- Орфоепічний словник української мови. У 2-х томах / За ред. М.М. Пещак, В.М. Русанівського. – К.: Довіра, 2001–2003.

- Погрібний М.І.* Словник наголосів української літературної мови / За ред. І.О. Варченка. – К.: Рад. школа, 1964.
- Потебня А.А.* Ударение. – К.: Наук. думка, 1973.
- Російсько-український словник / Відп. ред. В.В. Жайворонок. – К.: Абрис, 2003.
- Російсько-український словник наукової термінології. Суспільні науки. – К.: Наук. думка, 1994.
- Російсько-український словник наукової термінології. Біологія. Хімія. Медицина. – К.: Наук. думка, 1996.
- Російсько-український словник наукової термінології. Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та космос. – К.: Наук. думка, 1998.
- Русанівський В.М.* Структура українського дієслова. – К.: Наук. думка, 1971.
- Скляренко В.Г.* Нариси з історичної акцентології української мови. – К.: Наук. думка, 1983.
- Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука – К.: Гол. редакція УРЕ, 1974.
- Сучасний словник іншомовних слів / Укл. О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006.
- Словник української мови. В 11-ти тт. – К.: Наук. думка, 1970–1980.
- Словотвір сучасної української літературної мови / Відп. ред. М.А. Жовтобрюх. – К.: Наук. думка, 1979.
- Сологуб Н.М.* Варіантні флексії місцевого відмінка однини іменників II відміни // Морфологічна будова сучасної української мови. – К.: Наук. думка, 1975. – С.83–95.
- Структурна граматики сучасної української літературної мови. Проспект / Відп. ред. В.С. Перебийніс. – К.: Наукова думка, 1972.
- Тараненко О.О.* Словозміна української мови. – Nyiregyhaza, 2003.
- Українська літературна вимова і наголос. Словник-довідник / Відп. ред. М.А. Жовтобрюх. – К.: Наук. думка, 1973.
- Українська мова. Енциклопедія. Вид. 3, виправлене і доповнене. – К.: Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2007.
- Український орфографічний словник. Вид. 9, перероблене і доповнене / За ред. В.Г. Скляренка. – К.: Довіра, 2009.
- Український правопис. Вид. 4, виправлене і доповнене. – К.: Наук. думка, 1993.
- Українсько-російський словник. У 6-ти тт. / Гол. редактор І.М. Кириченко. – К.: Вид. АН УРСР, 1953 – 1962.
- Федурко М.Ю.* Морфологія відіменникового словотворення. – К.-Дрогобич: Вимір, 2003.
- Частотний словник сучасної української художньої прози. В двох томах / Голова ред. колегії В.С. Перебийніс. – К.: Наук. думка, 1981.
- Юносова В.* Варіантність відмінкових закінчень іменників у сучасній українській літературній мові. – К.: Наук. думка, 2003.
- Яценко І.Т.* Морфемний аналіз. Словник-довідник. У 2-х тт. – К.: Вища школа, 1980-1981.
- Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia. – Warszawa: PWN, 1984.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

ТАБЛИЦІ СЛОВОЗМІННИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПАРАДИГМ

ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ

У Словнику представлені таблиці словозмінних характеристик іменників та прикметників. Числівники та займенники частково відмінюються за прикметниковою парадигмою (порядкові числівники, займенникові прикметники), також і нечисленні дієприкметники. Деякі числівники (на зразок *тисяча*) мають відсилання в словникових статтях до відповідних іменників. Словозміна більшості числівників та займенників подається в таблицях парадигм (Табл. 30, Табл. 31 і Табл. 32), які вміщено в Додатку 2.

У таблицях флексійних наборів у стовпчиках під номерами ФН показано множини флексій з прикладами слів у вихідній формі. Додаткові символи вказують на певні відхилення від основного ФН з тим самим числовим позначенням. У схемах наголошування іменних підкласів позначки є комбінаціями великих літер О та Ф з додатковими символами, які вказують на відхилення від основних СН: О та Ф, тобто незмінного наголосу на основі або флексії.

Таблиці змін в основі, точніше операцій заміни, мають іншу структуру. Інформація розташована рядками. Операція заміни має вигляд А/Б (А замінюємо на Б). Вказано також місце заміни, відповідні граматичні форми, позначку операції і приклади словоформ.

Таблиці мають наскрізну нумерацію.

У Словнику були внесені зміни до відмінкової парадигми. Місцевий відмінок представлений двома відмінками М1 та М2 відповідно до наборів флексій, що спостерігаються з групою прийменників *в/у, на, при, по* (не в просторовому значенні) і окремо з прийменником *по* в просторовому значенні. Необхідність цього виникла при визначенні ФН майже виключно іменників чоловічого та середнього роду, для іменників жіночого роду ці відмінності є винятком.

Наголошування форм кличного відмінка однини залишається в україністиці проблемним питанням. У Словнику подається один з можливих варіантів наголошування таких словоформ.

До складу відмінкової парадигми введено додаткову графему числа, так зване обмежене число (limited number), і, відповідно, підпарадигму з трьома відмінками – називним, родовим та знахідним. Ці форми фіксуються в числівниково-іменникових комплексах і формально відрізняються від інших словоформ у лексем з рухомим наголосом: *авторі́* – *два́́ автори́*; *се́ла* – *два́́ села́*; *крашанкі́* – *дві́́ крашанкі́*, *крашанок* – *п'ять крашанок*. У таких числівниково-іменникових комплексах нестандартним є вживання і означень до іменників. У називному та знахідному відмінках означення (прикметник, займенник) мають форми родового або називного відмінків множини; у родовому – родового множини. Особливістю відзначається і форма присудка з числівниково-іменниковими комплексами в реченні в ролі підмета – це може бути форма третьої особи однини чи множини: *На столі́ стояло (стояли) дві великі (великих) чашки/п'ять великих чашок* (пор. *На столі́ стояли тільки великі чайні чашкі́, кавових чашок не було*). Знахідний відмінок можна проілюструвати, зокрема, контекстом *на два (дві) ... менше (більше і под.): У школі́ стало на два вчителі́ більше*.

Іменники на зразок *півхви́лини, півлі́тра, півві́дрá* у Словнику визначено як іменники Pluralia tantum – за синтаксичним принципом: *останні/останніх півхви́лини, півлі́тра, півві́дрá* на відміну від традиційного віднесення їх до роду, який мала твірна основа (*хви́лина, лі́тр, ві́дрó*).

ІМЕННИК

Умовні позначки

одн. – одинна

мн. – множина

обм. – обмежене число

Н,н , Р,р, Д,д, З,з, О,о, М,м, К,к – відмінки

р(мн.), з(мн.) – відмінки множини

р(обм.) – родовий відмінок обмеженого числа

Ок – наголос переходить на флексію

Фк – наголос переходить на перший з кінця основи голосний

Фк2 – наголос переходить на другий з кінця основи голосний

О1, О2, О3 – перший, другий, третій голосний з кінця основи

зз, ррр – є кілька форм відповідного відмінка у парадигмі

/ – вказує на варіативність словоформ за певною ознакою (наголошуванням, зміною в основі)

О(р) – наголос змінюється в одній з варіативних граматичних форм

2÷1, 3÷2 – позначення інтервалу між двома літерами основи, рахуючи з кінцевої (у таблицях операцій заміни в основі)

-1, -(1+2) – додавання літер після вихідної основи (*мат-и – матер-і*) – у таблицях операцій заміни в основі

+3 – додавання літер перед вихідною основою (*зр-а – ігор-0*) – у таблицях операцій заміни в основі

+О, +НРД(З)ОМК – відмінки множини; знахідний у випадку іменника на позначення істот (у таблицях операцій заміни в основі)

ІМЕННИКИ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ

Табл. 1. Флексійні набори іменників чоловічого роду

Флексійні набори			1	1рр	1ррм2м2	1[дм]	1мм	1к	1кк	1рр(мн.)	1одн.	1мн.	
Число	Відм.	Прийм.	кокос сусід	двір (ділянка)	стіл (меблі)	хлів змієлов	чан	дід	сокіл	хозар	жупан туз	лев (твари- на)	
одн.	Н		о	о	о	о	о	о	о	о	о	о	
	Р		а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	
	Р			у	у						а		
	Д		у	у	у	у	у	у	у	у	у	у	
	Д										у		
	Д		ові	ові	ові	-	ові	ові	ові	ові	ові	ові	
	Д										ові		
	З		о	о	о	о	о				о		
	Зі		а			а		а	а	а	а	а	
	Зі										а		
	О		ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	
	О										ом		
	М1	у(в), на, при, по(час)		і	і	і	і	і	і	і	і	і	і
	М1						у				і		
	М1		ові	ові	ові	-	ові	ові	ові	ові	ові	ові	
	М1										ові		
	М2	по		у	у	у	у	у	у	у	у	у	у
М2				і							у		
К			е	е	е	е	е	у	е	е	е	е	
К									е				
мн.	Н		и	и	и	и	и	и	и	и	и	и	
	Н											и	
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	
	Р									о		ів	
	Д		ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	
	Д											ам	
	З		и	и	и	и	и	и			и		
	Зі		ів			ів		ів	ів	ів	ів	ів	
	Зі									о		ів	
	О		ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	
	О											ами	
	М		ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	
	М											ах	
	К		и	и	и	и	и	и	и	и	и	и	
К											и		
обм.	Н		и	и	и	и	и	и	и	и	и	и	
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	
	Р									о		ів	
	З		и	и	и	и	и	и	и	и	и	и	

Примітки

1. Подвоєння букв при цифровому індексі означає варіантні форми відповідного відмінка (**рр**, **мм**, **м2м2** – родового, основного або другого місцевого однини, **рр(мн.)** – родового множини, **рр(обм.)** – родового обмеженого числа тощо).

2 **[дм]** – означає відсутність (або небажаність) форм з флексією -ові/-еві у давальному та місцевому відмінках однини.

Флексійні набори			2	2мн.ррмм	2м	2мм	2мн. мм	2мк	2мн.мк	2к	2кк
Число	Відм.	Прийм.	ящик власник	барліг	ковчег	батіг	глек	капельюх	кожух	будяк бурлак	жених
одн.	Н		0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Р		а	а	а	а	а	а	а	а	а
	Р			у							
	Д		у	у	у	у	у	у	у	у	у
	Д		ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові
	З		0	0	0	0	0	0	0	0	
	Зі		а							а	а
	О		ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом
	М1	у(в), на при, по(час)	у	і	і	і	і	і	і	у	у
	М1			у		у	у				
	М1		ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові
	М2	по	у	у	у	у	у	у	у	у	у
	К		у	у	у	у	у	е	е	е	у
	К										е
	мн.	Н		и	и	и	и	и	и	и	и
Н				и			и		и		
Р			ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів
Р				ів			ів		ів		
Д			ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам
Д				ам			ам		ам		
З			и	и	и	и	и	и	и	и	
З				и			и		и		
Зі			ів							ів	ів
О			ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами
О				ами			ами		ами		
М			ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах
М				ах			ах		ах		
К			и	и	и	и	и	и	и	и	и
К				и			и		и		
обм.	Н		и	и	и	и	и	и	и	и	и
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів
	Р			ів			ів		ів		
	З		и	и	и	и	и	и	и	и	и

3. Буква при цифровому індексі означає нетипову флексію для цього флексійного набору (**1к** – у кличному відмінку замість типової флексії **-е** маємо флексію **-у**). Типовими вважаються флексії, які складають флексійні набори, позначені тільки цифровими індексами -1, 2, 3, 4, 5...

4. Позначка **одн.** після цифри без дужок показує наявність двох варіантів всіх форм однини (крім називного та кличного), **мн.** після цифри показує наявність подвійних форм множини.

Флексійні набори			2мн.	3	3мм	3к	3мн.ммк	4	5	6	
Число	Відм.	Прийм.	кобеньк	ніж вуж	небіж	лаваш павич	родич	друг	хабар комар	чобіт	
одн.	Н		о	о	о	о	о	о	о	о	
	Р		а	а	а	а	а	а	а	а	
	Р										
	Д		у	у	у	у	у	у	у	у	
	Д		ові	еві	еві	еві	еві	еві	ові	ові	
	З		о	о		о			о	о	
	Зі			а	а	а	а	а	а		
	О		ом	ем	ем	ем	ем	ем	ом	ом	
	М1	у(в), на, при, по(час)		і	і	і	і	і	у	і	і
	М1		у		у		у				
	М1		ові	еві	еві	еві	еві	еві	ові	ові	
	М2	по	у	у	у	у	у	у	у	у	
	К		у	е	е	у	у	е	е	е	
мн.	Н		и	і	і	і	і	і	і	и	
	Н		и				і				
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	о	
	Р		ів				ів				
	Д		ам	ам	ам	ам	ам	ям	ам	ам	
	Д		ам				ам			ям	
	З		и	і		і			і	и	
	З		и								
	Зі			ів	ів	ів	ів	ів	ів		
	Зі						ів				
	О		ами	ами	ами	ами	ами	ями	ами	ами	
	О		ами				ами			ями	
	О									ьмі	
	М		ах	ах	ах	ах	ах	ях	ах	ах	
	М		ах				ах			ях	
К		и	і	і	і	і	і	і	и		
К		и				і					
обм.	Н		и	і	і	і	і	а	і	и	
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	о	
	Р		ів				ів				
	З		и	і	і	і	і	а	і	и	

Примітка

Іменники на позначення осіб, що належать до мішаної або м'якої групи відмінювання, мають, крім варіанта з флексією -ові/-еві(еві), ще варіантні форми -у/-ю основного місцевого відмінка: **3мм** – небожі, небожу; **13 мм** – витязі, витязю; **10мм** – писарі, писарю; **15мм** – герої, герою; **38мм** – гості, гостю.

Флексійні набори			7	7[дм]	7[дм]мм	7мм	7рр(мн.)	7мн.	7мн. нн(мн.)	7мн.мм
Число	Відм.	Прийм.	рапс	вилов	рів	чад	раз	шум	очерет	хід
одн.	Н		0	0	0	0	0	0	0	0
	Р		у	у	у	у	у	у	у	у
	Д		у	у	у	у	у	у	у	у
	Д		ові	-	-	ові	ові	ові	ові	ові
	З		0	0	0	0	0	0	0	0
	О		ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом
	М1	у(в), на, при, по(час)	і	і	і	і	і	і	і	і
	М1				у	у				у
	М1		ові	-	-	ові	ові	ові	ові	ові
	М2		у	у	у	у	у	у	у	у
мн.	К		е	е	е	е	е	е	е	е
	Н		и	и	и	и	и	и	и	и
	Н							и	а	и
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів
	Р					0	ів	ів	ів	ів
	Д		ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам
	Д							ам	ам	ам
	З		и	и	и	и	и	и	и	и
	З							и	а	и
	О		ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами
	О							ами	ами	ами
	М		ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах
	М							ах	ах	ах
	К		и	и	и	и	и	и	и	и
К							и	а	и	
обм.	Н		и	и	и	и	и	и	и	и
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів
	Р							ів	ів	ів
	З		и	и	и	и	и	и	и	и

Флексійні набори			8	8м	8мм	8мк	8ммкк	8оо	8одн.	8мн.	8мн.м	
Число	Відм.	Прийм.	шовк	крок	поверх	луг	байрак	шлях	страх	сміх	рік	
одн.	Н		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Р		у	у	у	у	у	у	у	у	у	
	Р								у			
	Д		у	у	у	у	у	у	у	у	у	
	Д								у			
	Д		ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові
	Д								ові			
	З		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	О		ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом
	О								ом	ом		
	М1	у(в), на, при, по(час)		у	і	і	і	і	у	у	у	і
	М1					у		у		у		
	М1			ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові
	М1								ові			
	М2			у	у	у	у	у	у	у	у	у
	М2								у			
	К			у	у	у	е	у	у	у	у	у
К							е					
мн.	Н		и	и	и	и	и	и	и	и	и	
	Н									и	и	
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	
	Р									ів	ів	
	Д		ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	
	Д									ам	ам	
	З		и	и	и	и	и	и	и	и	и	
	З									и	и	
	О		ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами
	О									ами	ами	
	М		ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах
	М									ах	ах	
	К		и	и	и	и	и	и	и	и	и	
К									и	и		
обм.	Н		и	и	и	и	и	и	и	и	и	
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	

Флексійні набори			9	9к	9одн.к	10	10мм	10мн.мм	11	12	13	13мм	
Число	Відм.	Прийм.	сінаж	кумач	плач	якір піскар	писар	токар	янтар	хліб (злаки)	рояль олень	витязь	
одн.	Н		0	0	0	0	0	0	0	0	ь	ь	
	Р		у	у	у	я	я	я	ю	а	я	я	
	Р				у								
	Д		у	у	у	ю	ю	ю	ю	у	ю	ю	
	Д				у								
	Д		еві	еві	еві	еві	еві	еві	еві	ові	еві	еві	
	Д				еві								
	З		0	0	0	0			0	0	ь		
	Зі					я	я	я			я	я	
	О		ем	ем	ем	ем	ем	ем	ем	ом	ем	ем	
	О				ем								
	М1	у(в), на, при, по(час)		і	і	і	і	і	і	і	і	і	і
	М1					і							
	М1							ю	ю				ю
	М1			еві	еві	еві	еві	еві	еві	еві	ові	еві	еві
	М1					еві							
	М2			у	у	у	ю	ю	ю	ю	у	ю	ю
	М2					у							
К			е	у	у	ю	ю	ю	ю	е	ю	ю	
К					у								
мн.	Н		і	і	і	і	і	і	і	а	і	і	
	Н							і					
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	
	Р							ів					
	Д		ам	ам	ам	ям	ям	ям	ям	ам	ям	ям	
	Д							ям					
	З		і	і	і	і			і	а	і		
	Зі					ів	ів	ів			ів	ів	
	Зі							ів					
	О		ами	ами	ами	ями	ями	ями	ями	ами	ями	ями	
	О							ями					
	М		ах	ах	ах	ях	ях	ях	ях	ах	ях	ях	
	М							ях					
	К			і	і	і	і	і	і	а	і	і	
К							і						
обм.	Н		і	і	і	і	і	і	і	-	і	і	
	Н				і								
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	-	ів	ів	
	Р							ів					
	З		і	і	і	і	і	і	і	-	і	і	
З				і									

Флексійні набори			13ммк	13к	13 рр(обм.)	13 одн. мм	13мн.	14	14 одн.мм	15	15 ррмм	
Число	Відм.	Прийм.	швець	горобець	день	дідусь	валець півень	гель	жаль	буй змій	рій (бджіл)	
одн.	Н		ь	ь	ь	ь	ь	ь	ь	й	й	
	Р		я	я	я	я	я	ю	ю	я	я	
	Р								ю		ю	
	Д		ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	
	Д								ю			
	Д		еві	еві	еві	еві	еві	еві	еві	еві	єві	єві
	Д								еві			
	З				ь		ь	ь	ь	ь	й	й
	Зі		я	я		я	я				я	
	О		ем	ем	ем	ем	ем	ем	ем	ем	єм	єм
	О								ем			
	М1	у(в),на при, по(час)	і	і	і	і	і	і	і	і	ї	ї
	М1		ю			ю				ю		ю
	М1		еві	еві	еві	еві	еві	еві	еві	еві	єві	єві
	М1									еві		
	М2	по	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю
М2									ю			
К		е	е	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	
мн.	Н		і	і	і	і	і	і	і	ї	ї	
	Н						і					
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	їв	єв	
	Р						ів					
	Д		ям	ям	ям	ям	ям	ям	ям	ям	ям	
	Д						ям					
	З				і		і	і	і	ї	ї	
	З						і					
	Зі		ів	ів		ів	ів		ів	їв	їв	
	Зі						ів					
	О		ями	ями	ями	ями	ями	ями	ями	ями	ями	
	О						ями					
	М		ях	ях	ях	ях	ях	ях	ях	ях	ях	
	М						ях					
К		і	і	і	і	і	і	і	ї	ї		
К						і						
обм.	Н		і	і	і	і	і	і	і	ї	ї	
	Р		ів	ів	ів	ів	ів	ів	ів	їв	їв	
	Р				ь		ів					
	З		і	і	і	і	і	і	і	ї	ї	

Флексійні набори			15мм	15мм.мм	16	16мм	16мм.	17	17к	18	18к
Число	Відм.	Прийм.	герой	буржуй	край	рай	врожай	громило	ледащо	міняйло	вайло
одн.	Н		й	й	й	й	й	о	о	о	о
	Р		я	я	ю	ю	ю	а	а	а	а
	Р										
	Д		ю	ю	ю	ю	ю	у	у	у	у
	Д		єві	єві	єві	єві	єві	ові	ові	ові	ові
	З				й	й	й				
	Зі		я	я				а	а	а	а
	О		єм	єм	єм	єм	єм	ом	ом	ом	ом
	М1	у(в),на при, по(час)	ї	ї	ї	ї	ї	і	і	і	і
	М1		ю	ю		ю	ю				
	М1		єві	єві	єві	єві	єві	ові	ові	ові	ові
М2	по	ю	ю	ю	ю	ю	у	у	у	у	
К		ю	ю	ю	ю	ю	е	о	е	о	
мн.	Н		ї	ї	ї	ї	ї	а	а	и	и
	Н			ї			ї				
	Р		їв	їв	їв	їв	їв	о	о	ів	ів
	Р			їв			їв				
	Д		ям	ям	ям	ям	ям	ам	ам	ам	ам
	Д			ям			ям				
	З				ї	ї	ї				
	З						ї				
	Зі		їв	їв				о	о	ів	ів
	Зі			їв							
	О		ями	ями	ями	ями	ями	ами	ами	ами	ами
	О			ями			ями				
	М		ях	ях	ях	ях	ях	ах	ах	ах	ах
М			ях			ях					
К		ї	ї	ї	ї	ї	а	а	и	и	
К			ї			ї					
обм.	Н		ї	ї	ї	ї	ї	а	а	а	а
	Р		їв	їв	їв	їв	їв	о	о	ів	ів
				їв			їв				
	З		ї	ї	ї	ї	ї	а	а	а	а

флексійні набори			19	20	20pp(мн.)	21	22	22pp(мн.)	23	23pp(мн.)
Число	Відм.	Прийм.	батько	чубисько	хлопчисько	дядьо	вітряга воевода	сирота	ага	мулла
одн.	Н		о	о	о	ьо	а	а	а	а
	Р		а	а	а	я	и	и	и	и
	Д		у	у	у	ю	і	і	і	і
	Д		ові	ові	ові	еві				
	З			о			у			
	Зі		а		а	я	у	у	у	у
	О		ом	ом	ом	ем	ою	ою	ою	ою
	М1	у(в),на при, по(час)	у	у	у	і	і	і	і	і
	М1		ові	ові	ові	еві				
	М2	по	у	у	у	ю	і	і	і	і
К		у	у	у	ю	о	о	о	о	
мн.	Н		и	а	а	і	и	и	и	и
	Р		ів	о	о	ів	о	о	ів	ів
	Р				о			о		о
	Д		ам	ам	ам	ям	ам	ам	ам	ам
	З			а						
	Зі		ів		о	ів	о	о	ів	ів
	Зі				о			о		о
	О		ами	ами	ами	ями	ами	ами	ами	ами
	М		ах	ах	ах	ях	ах	ах	ах	ах
	К		и	а	а	і	и	и	и	и
обм.	Н		а	а	а	я	и	и	и	и
	Р		ів	о	о	ів	о	о	ів	ів
	Р				о			о		о
	З		а	а	а	я	и	и	и	и

Флексійні набори			24	25	26	27	28	29	30	31
Число	Відм.	Прийм.	вельможа	чукча	лівша	вбивця	суддя	витія	вітрище вовчище	лютий вчений
одн.	Н		а	а	а	я	я	я	е	ий
	Р		і	і	і	і	і	ї	а	ого
	Д		і	і	і	і	і	ї	у	ому
	З								е	ий
	Зі		у	у	у	ю	ю	ю	а	ого
	О		ею	ею	ею	ею	ею	ею	ем	им
	М1	у(в),на, при, по(час)	і	і	і	і	і	ї	і	ому
	М1									ім
	М2	по	і	і	і	і	і	ї	у	ому
	К		е	е	е	е	е	є	е	ий
мн.	Н		і	і	і	і	і	ї	а	і
	Р		о	ів	ей*	ь	ів	й	о	их
	Д		ам	ам	ам	ям	ям	ям	ам	им
	З								а	і
	Зі		о	ів	ей*	ь	ів	й		их
	О		ами	ами	ами	ями	ями	ями	ами	ими
	М		ах	ах	ах	ях	ях	ях	ах	их
	К		і	і	і	і	і	ї	а	і
обм.	Н		і	і	і	і	і	ї	а	их
	Р		о	ів	ей*	ь	ів	й	о	их
	З		і	і	і	і	і	ї	а	их

Флексійні набори			32	33	34	35	36	37	38	38мм
Число	Відм.	Прийм.	Всевишній	кабельтов	циган	боярин	хазяїн	Господь	кінь	гість
одн.	Н		ій	0	0	0	0	ь	ь	ь
	Р		ього	а	а	а	а	а	я	я
	Д		ьому	у	у	у	у	у	ю	ю
	Д				ові	ові	ові	ові	еві	еві
	З			0						
	Зі		ього		а	а	а	а	я	я
	О		ім	ом	ом	ом	ом	ом	ем	ем
	М1	у(в),на, при, по(час)	ьому	і	і	і	і	і	і	і
	М1		ім							ю
	М1				ові	ові	ові	ові	еві	еві
	М2	по	ому	у	у	у	у	у	ю	ю
	К		ій	е	е	е	е	и	ю	ю
	мн.	Н			и	и	и	и		і
Н							ї			
Р				их	0	0	ів		ей	ей
Р							їв			
Д				им	ам	ам	ам		ям	ям
Д							ям			ям
З				и						
Зі					0	0	ів		ей	ей
Зі							їв			
О				ими	ами	ами	ами		ями	ями
О									ьми	ями
О							ями			ьми
О										ьми
М				их	ах	ах	ах		ях	ях
М							ях			ях
К				и	и	и	и		і	і
К						ї				
обм.	Н			их	и	а	а		і	і
	Н						ї			
	Р			их	0	0	ів		ей	ей
	Р						їв			
	З			их	и	а	а		і	і
	З						ї			

Флексійні набори			39	40	41	42	43	44	45
Число	Відм.	Прийм.	чоловік (людина)	тато	шинок	верх (верхня частина)	піл	вус	овес
одн.	Н		о	о	о	о	о	о	о
	Р		а	а	у	у	у	а	а
	Р								
	Д		у	у	у	у	у	у	у
	Д						у		
	Д		ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові
	Д						ові		
	З				о	о	о	о	о
	Зі		а	а			у		
	О		ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом
	О				ом				
	М1	у(в),на, при, по(час)	у	і	у	і	у	і	і
	М1				у	у			
	М1		ові	ові	ові	ові	ові	ові	ові
	М1								
	М2	по	у	у	у	у	у	у	у
К		е	у	у	у	е	е	е	
К					е				
мн.	Н		и	и	и	и		а	и
	Н							и	а
	Р		о	ів	ів	ів	ів	ів	ів
	Р			о					ів
	Д		ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам
	Д								ам
	З				и	и	и	а	и
	З							и	а
	Зі		о	о					
	Зі			ів					
	О		ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами
	О								ами
	М		ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах
	М								ах
	К		и	и	и	и	и	а	и
	К							и	а
обм.	Н		а	а	и	и		а	и
	Р		о	о	ів	ів		ів	ів
	Р			ів					ів
	З		а	а	и	и		а	и

Флексійні набори			46	47	48	49	50
Число	Відм.	Прийм.	пліт	лад (злагода)	плід (бот.)	знак (слід)	піст
одн.	Н		0	0	0	0	0
	Р		а	у	а	у	у
	Р		у	у	у	у	
	Д		у	у	у	у	у
	Д		у		у	у	у
	Д		ові	ові	ові	ові	ові
	Д		ові		ові	ові	ові
	З		0	0	0	0	0
	О		ом	ом	ом	ом	ом
	О		ом	ом	ом	ом	ом
	М1	у(в),на при, по(час)	і	у	і	у	і
	М1		у		і	у	і
	М1		ові	ові	ові	ові	ові
	М1		ові		ові	ові	ові
	М2	по	у	у	у	у	у
	М2						у
К		е	е	е	у	е	
мн.	Н		и	и	и	и	и
	Р		ів	ів	ів	ів	ів
	Д		ам	ам	ам	ам	ам
	З		и	и	и	и	и
	О		ами	ами	ами	ами	ами
	М		ах	ах	ах	ах	ах
	К		и	и	и	и	и
обм.	Н		и	и	и	и	и
	Р		ів	ів	ів	ів	ів
	З		и	и	и	и	и

Табл. 2. Схеми наголошування іменників чоловічого роду

Схема наголошування			О	Ф	ОФ	ООдом	ОМО	О(м)О	О1О2	О2О1	О3О1
Число	Відм.	Прийм.	горн вбін	курінь	чуб брат	ріг (у тварин)	бак (посуд)	вид обличчя)	селянін	ціган	договір
одн.	Н		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
	Р		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
	Д		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
	Д		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
	З		О	Ф	О	О	О	О			О3
	Зі		О		О				О1	О2	
	О		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
	М1	в/у,на, при, по(час)	О	Ф	О	О	Ф	О	О1	О2	О3
	М1							Ф			
	М1		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
	М2	по	О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
К		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3	
мн.	Н		О	Ф	Ф	О	О	О	О2	О1	О1
	Р		О	Ф	Ф	О	О	О	О2	О1	О1
	Д		О	Ф	Ф	Ф	О	О	О2	О1	О1
	З		О	Ф	Ф	О	О	О			О1
	Зі		О		Ф				О2	О1	
	О		О	Ф	Ф	Ф	О	О	О2	О1	О1
	М		О	Ф	Ф	Ф	О	О	О2	О1	О1
К		О	Ф	Ф	О	О	О	О2	О1	О1	
обм.	Н		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3
	Р		О	Ф	Ф	О	О	О	О2	О1	О1
	З		О	Ф	О	О	О	О	О1	О2	О3

Примітки

1. Квазіфлексії вихідної форми *О, -ь, -й* вважаємо умовно наголошеними, якщо в усіх непрямих відмінках наголошеною є флексія.

2. У випадках, коли форми однини і множини не мають стабільного наголосу (чи мають в однині і множині наголошувати або основи, або флексії), окремо двома великими літерами позначаємо групу однини та групу множини, наприклад: *О Ф* – в однині наголос падає на основу, у множині – на флексію, *О Одом* – в однині всі відмінкові форми мають наголошені основи, а у множині в давальному, орудному та місцевому відмінках наголос переходить на флексію. Найскладніші індивідуальні акцентні схеми мають позначки з цифровим індексом – *ОФ-1, ОФ-2, ОФ-3* і т.д. (див. далі).

3. Маленькі літери (*р, м, о, к*) у позначці схеми наголошування показують перехід наголосу у відповідному відмінку (родовому, місцевому, орудному і т. ін.). У дужки ці літерні індекси беруться, коли у парадигмі присутні варіантні форми якого-небудь відмінка з різним наголосом. Причому порядок розташування інформації про наголос у клітинках (рядках) цієї таблиці узгоджений з відповідними даними таблиці флексійних наборів іменників чоловічого роду.

4. Індекс *м* і (*м*) позначає зміни у наголошуванні форм першого місцевого відмінка (М1), які можуть мати флексії *-і* або *-у*. Перший рядок у таблиці займають варіанти з флексією *-і*, другий – з флексією *-у*.

5. Якщо наголос міняє своє положення у межах основи, то *О1* позначається наголошуваний голосний у першій позиції від флексії, *О2* – у другій і т.д. (Н одн.: *сбкіл* - *О2*, Кл.: *сокбл-е* – *О1*; Н одн.: *дбговір* – *О3*, Н мн.: *договѳр-и* – *О1*).

Схема наголошування			ОО/Ф	О(рм)О/Ф	О(м)О/Ф	О(к)Ф	ОО/Фр(обм.)	О1нзО1	О2н	
Число	Відм.	Прийм.	колóдязь	барліг	глек	мандрівник	рік	рбзліт	Госпóдь	
одн.	Н		О	О	О	О	О	О2	О1	
	Р		О	Ф	О	О	О	О1	О2	
	Р			О						
	Д		О	О	О	О	О	О1	О2	
	Д		О	О	О	О	О	О1	О2	
	З		О	О	О		О	О2		
	Зі					О			О2	
	О		О	О	О	О	О	О1	О2	
	М1	в/у,на, при, по(час)	О	О	О	О	О	О	О1	О2
	М1			Ф	Ф					
	М1		О	О	О	О	О	О1	О2	
	М2	по	О	О	О	О	О	О1	О2	
К		О	О	О	О	О	О1	О2		
К					О1					
мн.	Н		О	О	О	Ф	О	О1		
	Н		Ф	Ф	Ф		Ф			
	Р		О	О	О	Ф	О	О1		
	Р		Ф	Ф	Ф		Ф			
	Д		О	О	О	Ф	О	О1		
	Д		Ф	Ф	Ф		Ф			
	З		О	О	О		О	О1		
	З		Ф	Ф	Ф		Ф			
	Зі					Ф				
	О		О	О	О	Ф	О	О1		
	О		Ф	Ф	Ф		Ф			
	М		О	О	О	Ф	О	О1		
	М		Ф	Ф	Ф		Ф			
	К		О	О	О	Ф	О	О1		
К		Ф	Ф	Ф		Ф				
обм.	Н		О	О	О	О	О	О1		
	Р		О	О	О	Ф	О	О1		
	Р		Ф	Ф	Ф					
	З		О	О	О	О	О	О1		

6. Якщо варіанти наголошування мають тільки форми множини, для позначення їх у кодї використовуємо знак / (скісна риска).

7. Першим із варіантів родового відмінка однини (р) у таблиці подається варіант із флексією **–а**, другим – з флексією **–у**.

8. Здебільшого, іменники чоловічого роду у формах називного та знахідного відмінків обмеженого числа мають наголос такий, як у родовому однини, а у формах родового відмінка обмеженого числа – як у родовому множини. Позначка р (обм.) фіксує відхилення від цього правила.

Схема наголошування			ОФнзк	ОФр(обм.)	О(р)мФ	О(рм)Ф	О(о)мФ	О(ом)Ф	ОмФ	О(м)Ф	О2(к)Ф
Число	Відм.	Прийм.	зуб	місяць	гурт (група)	рій (бджоли)	шлях	верх (верхня частина)	цех	стіг	сóкіл
одн.	Н		О	О	О	О	О	О	О	О	О2
	Р		О	О	Ф	Ф	О	О	О	О	О2
	Р				О	О					
	Д		О	О	О	О	О	О	О	О	О2
	Д		О	О	О	О	О	О	О	О	О2
	З		О	О	О	О	О	О	О	О	
	Зі										О2
	О		О	О	О	О	О	О	О	О	О2
	О						Ф	Ф			
	М1	в/у,на, при, по(час)	О	О	Ф	О	Ф	О	Ф	О	О2
	М1					Ф		Ф		Ф	
	М1		О	О	О	О	О	О	О	О	О2
	М2	по	О	О	О	О	О	О	О	О	О2
К		О	О	О	О	О	О	О	О	О2	
К							О			О1	
мн.	Н		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Р		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Д		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	
	Зі										Ф
	О		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	К		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
обм.	Н		О	О	О	О	О	О	О	О	О2
	Р		Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З		О	О	О	О	О	О	О	О	О2

Схема наголошування			О/ФкФ	ФкО	ФО2	ФО2(р)	Фз2к2О2р	Фк2О2	ФФ/О	ФФ/О2	
Число	Відм.	Прийм.	плач	суддя	ріжók (у тварин)	сиротá	головá	зубók (зменш. від зуб)	кобеняк	валéць	
одн.	Н		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	
	Р		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	
	Р		Ф								
	Д		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	
	Д		Ф								
	Д		О		Ф			Ф	Ф	Ф	
	Д		Ф								
	З		О		Ф			Ф	Ф	Ф	
	Зі			Ф		Ф	О2				
	О		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	
	О		Ф								
	М1	в/у,на, при, по(час)	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М1		Ф								
	М1		О		Ф			Ф	Ф	Ф	
	М1		Ф								
	М2	по	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М2		Ф								
	К		О	Ф	Ф	Ф	О2	О2	Ф	Ф	
К		О									
мн.	Н		Ф	О	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	
	Н								О	О2	
	Р		Ф	О	О2	О2	Ф	О2	Ф	Ф	
	Р					Ф			О	О2	
	Д		Ф	О	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	
	Д								О	О2	
	З		Ф		О2			О2	Ф	Ф	
	З								О	О2	
	Зі			О		О2	Ф				
	Зі					Ф					
	О		Ф	О	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	
	О								О	О2	
	М		Ф	О	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	
	М								О	О2	
	К		Ф	О	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	
	К								О	О2	
обм.	Н		О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	
	Н		Ф								
	Р		Ф	О	О2	О2	Ф	О2	Ф	Ф	
	Р					Ф			О	О2	
	З		О	Ф	Ф	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	
	З		Ф								

9. Фк – у кличному відмінку наголос переходить із флексій на останній (або єдиний) голосний основи (*мурзá – мурз-ú, мурзо, рукав – рукав-á, рукаве*)

10. Фк1 – у кличному відмінку наголос переходить на вставний голосний основи (*швець – шéвче*)

11. Фк2 – у кличному відмінку наголос переходить на другий від флексії голосний основи (*зубók – зúбку, головá – гóлово*). Визначення позицій наголошуваних голосних йде по відношенню до вихідної форми слова.

Схема наголошування			ФкФ	Ф(к)Ф	ФкФ(нзк)	Фк1Ф	Фк2Ф	ФнзкФ	ФркФ	Ф(р)кФ	Фр(д)кФ
Число	Відм.	Прийм.	млин віл	четвѣр женїх	рукав	жнець	котѣл бобѣр	вѣзол	суд	двѣр (дїлянка)	пїл
одн.	Н		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	Ф	Ф	Ф
	Р		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	Ф	О
	Р									О	
	Д		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О
	Д										Ф
	Д		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф		Ф	О
	Д										Ф
	З		Ф	Ф	Ф		Ф	О	Ф	Ф	Ф
	Зі		Ф	Ф		Ф	Ф				
	О		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М1	в/у,на, при, по(час)	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М1		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М2	по	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	К		О	Ф	О	О	О2	О	О	О	О
К			О								
мн.	Н		Ф	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Н				Ф						
	Р		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Д		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З		Ф	Ф	О		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З				Ф						
	Зі		Ф	Ф		Ф	Ф				
	О		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	К		Ф	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
обм.	Н		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О
	Р		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О

12. Першим із варіантів кличного відмінка однини (к) у таблиці подається варіант із флексією **–е (четвѣре)**, другим – з флексією **–у (четвергѹ)**.

Схема наголошування			Фк2Ф/О2	О(1-2)	О(2-1)	ОФ-1	ОФ-2	ОФ-3	ОФ-4	ОФ-5	ОФ-6
Число	Відм.	Прим.	овес	перед- дeнь	чобіт	гiсть	міст	шинок	знак (слід)	човен	лад (злагода)
одн.	Н		Ф	О1	О2	О	О	О1	О	О	О
	Р		Ф	О2	О2	О	О	О2	Ф	О	О
	Р						Ф		О	Ф	Ф
	Д		Ф	О2	О2	О	О	О2	О	О	О
	Д						Ф		Ф	Ф	
	Д		Ф	О2	О2	О	О	О2	О	О	О
	Д						Ф		Ф	Ф	
	З		Ф	О1	О2		О	О1	О	О	О
	Зі					О					
	О		Ф	О2	О2	О	О	О2	О	О	О
	О						Ф		Ф	Ф	Ф
	М1	в/у,на, при, по(час)	Ф	О2	О2	О	О	О2	О	О	Ф
	М1					О	Ф	Ф	Ф	Ф	
	М1		Ф	О2	О2	О	О	О2	О	О	О
	М1						Ф		Ф	Ф	
	М2	по	Ф	О2	О2	О	Ф	О2	Ф	О	О
	М2									Ф	
К		О2	О2	О2	О	О	О2	О	О	О	
мн.	Н		Ф	О2	О2	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Н		О2								
	Р		Ф	О2	О1	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Р		О2								
	Д		Ф	О2	О2	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Д		О2		О1	Ф					
	З		Ф	О2	О2		Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З		О2								
	Зі					Ф					
	О		Ф	О2	О2	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	О		О2		О1	Ф					
	О				Ф	О					
	О					Ф					
	М		Ф	О2	О2	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	М		О2		О1	Ф					
К		Ф	О2	О2	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	
К		О2									
обм	Н		Ф	О2	О2	О	Ф	О2	О	О	О
	Н								Ф	Ф	
	Р		Ф	О2	О1	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Р		О2								
	З		Ф	О2	О2	О	Ф	О2	О	О	О
	З								Ф	Ф	

Табл. 3. Операції заміни в основі іменників чоловічого роду.

Операція заміни	Позиція	Відмінки	Позначка	Приклад
г/з	1	ДМ*	Г1	бандюга – бандюзі
г/з	1	М*	Г2	поріг – порозі
г/з	1	+НРДЗОМК	Г3	друг – друзі ...
г/ж	1	К	Ж	ворог – вороже
к/ц	1	ДМ*	Б1	батюшка – батюшці
к/ц	1	М*	Б2	рік – році
к/ч	1	К	В	дяк – дяче
х/с	1	ДМ*	Д1	братуха – братусі
х/с	1	М*	Д2	рух – русі
х/ш	1	К	К	пастух – пастуше
ц/ч	1	К	М	хлопець – хлопче
е/і	4	РДОМК+НРДЗОМК	Ї	чепець – чіпця ...
і/о	1	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	И1	китобій – китобоя ...
і/о	2	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	И2	небіж – небожа ...
і/о	2	РДЗОМК+НРДЗ(О)МК	И5	кінь – коня, ... кіньми//кóнями
і/о	3	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	И3	ківш – ковша ...
і/о	3	РДЗОМК+НРДЗ(О)МК	И6	гість – гостя, ... гістьми//гостями
і/о	2	РДОМК+НДЗ(О)МК	И4	чобіт – чобота, ... чоботами//чобóтьми//чобітьмі
і/е	2	РДОМК+НРДЗОМК	Ю1	папір – паперу ...
і/е	1	РДОМК+НРДЗОМК	Ю2	іній – інею ...
і/ьо	2	РДОМК+НРДЗОМК	Э	колір – кольору ...
о/і	4	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	Я1	гонець – гінця ...
о/і	2	+РЗ	Я2	голова – голів
о/і	3	РДЗОМК+НРДЗОМК	Я3	боець – бійця ...
о/о	2	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	А	цукор – цукру ...
е/о	2	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	Є	вітер – вітру ...
е/о	2	РДОМК+НРДЗОМК+НЗ(обм.)	Є1	день – дня..., 2 дні, 5день
є/й	2	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	Й	англієць – англійця ...
є/ь	2	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	Ь	бразилець – бразильця ...
є/’	1	РДЗОМК+НРДЗОМК	Ы	соловей – солов’я ...
і/о	2	РДОМК+НРДЗОМК	У	шворінь – шворня ..
о/е	4÷3	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	У	швець – шевця ...
о/е	2÷1	+Р	У1	рівня – рівень
о/о	2÷1	+Р	Е1	батюшка – батюшок
о/о	4÷3	РДОМК+НРДЗОМК	Е2	переддень – передодня ...
ин/о	2+1	+НРДЗОМК	Н	громадянин – громадяни ...
те/о	3+2	РД(3)ОМК+НРДЗОМК	С	перстень – персня ...
де/о	3+2	РДОМК+НРДЗОМК	Т	тиждень – тижня ...
р/о	4	РДЗОМК+НРДЗОМК	Ч	чернець – ченця ...
ін/о	2+1	+НРДЗОМК	Х	хазяїн – хазяї, хазяїв ...
о/г	-1	РДОМК(К)+НРДЗОМК(К)	Л	четвер – четверга, (К) : четвергú // четвѣре
щ/ш	3	РДОМК+НРДЗОМК	Щ	горщок – горшка ...
о/в	+5	РДОМК+НРДЗОМК	П	овес – вівса ...

Позначка М у ряду відмінків однини вказує на всі наявні форми місцевого відмінка (М1, М2), М* позначає чергування кінцевих приголосних г, к, х в одній з форм М1 перед флексією -і.

ІМЕННИКИ СЕРЕДНЬОГО РОДУ

Табл. 4. Флексійні набори іменників середнього роду

Флексійний набір			1	1рр(мн.)	1мн.	2	3	3 ооо(мн.)	4	5	5рр(мн.)
Число	Відм.	Прийм.	тіло чадо	лігво	чудо	ікло	коліно	крило (у птаха)	ліжко	гусятко	бабисько
одн.	Н		о	о	о	о	о	о	о	о	о
	Р		а	а	а	а	а	а	а	а	а
	Д		у	у	у	у	у	у	у	у	у
	Д									ові	ові
	З		о	о	о	о	о	о	о	о	о
	О		ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом	ом
	М1	в(у),на, при, по(час)	і	і	і	і	і	і	у	у	у
	М1									ові	ові
	М2	по	у	у	у	у	у	у	у	у	у
	К		о	о	о	о	о	о	о	о	о
мн.	Н		а	а	а	а	а	а	а	а	а
	Н				а						
	Р		о	о	о	ів	о	о	о	о	о
	Р			о	о						о
	Д		ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам	ам
	Д				ам						
	З		а	а	а	а	а	а	а		
	З				а						
	Зі		о							о	о
	Зі										о
	О		ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами	ами
	О				ами		ьми	ьми			
	О							ьмі			
	М		ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах	ах
	М				ах						
	К		а	а	а	а	а	а	а	а	а
К				а							
обм.	Н		а	а	а	а	а	а	а		
	Р		о	о	о	ів	о	о	о		
	Р				о						
	З		а	а	а	а	а	а	а		

Флексійний набір			6	7	8	9	10	11	12	12pp(мн.)	13
Число	Відм.	Прийм.	ладо	лихо	очкб (у спорті)	óчко (від око)	вухо	око	лице	сонце	серце
одн.	Н		о	о	о	о	о	о	е	е	е
	Р		а	а	а	а	а	а	я	я	я
	Д		у	у	у	у	у	у	ю	ю	ю
	Д		ові	ові							еві
	З		о	о	о	о	о	о	е	е	е
	О		ом	ом	ом	ом	ом	ом	ем	ем	ем
	М1	у(в),на, при, по(час)	і	у	у	у	і	і	і	і	і
	М1		ові	ові							еві
	М2	по	у	у	у	у	у	у	ю	ю	ю
мн.	К		о	о	о	о	о	о	е	е	е
	Н		а	а	и	и	а	і	я	я	я
	Н					а	і				
	Р		0	0	0	0	0	ей	ь	ь	ь
	Р						ей			ь	ь
	Д		ам	ам	ам	ам	ам	ам	ям	ям	ам
	Д						ам				
	З			а	и	и	а	і	я	я	я
	З		0			а	і	і			
	Зі		0								
	О		ами	ами	ами	ами	ами	има	ями	ями	ами
	О						има				
	М		ах	ах	ах	ах	ах	ах	ях	ях	ах
	М						ах				
обм.	К		а	а	и	и	а	і	я	я	я
	К					а	і				
	Н		а	а	а	а	а	а	я	я	я
	Р		0	0	0	0	0	ей	ь	ь	ь
Р						ей			ь		
З		а	а	а	а	а	а	я	я	я	

Флексійний набір			14	15	16	17	18	19	20	21
Число	Відм.	Прийм.	море	поле	щупальце	явище чудище	плече	придане	житіє	майбутнє
одн.	Н		е	е	е	е	е	е	є	є
	Р		я	я	я	а	а	ого	я	ього
	Д		ю	ю	ю	у	у	ому	ю	ьому
	З		е	е	е	е	е	е	є	є
	О		ем	ем	ем	ем	ем	им	єм	ім
	М1	в(у), на, при, по (час)	і	і	і	і	і	ому	ї	ьому
	М1							ім		ім
	М2	по	ю	ю	ю	у	у	ому	ю	ьому
мн.	К		е	е	е	е	е	е	є	є
	Н		я	я	я	а	і	і	я	і
	Н				і					
	Р		ів	ів	ь	о	ей	их	й	іх
	Р			ь	ів		о			
	Д		ям	ям	ям	ам	ам	им	ям	ім
	З		я	я	я	а	і	і	я	і
	З				і					
	Зі					о				
	О		ями	ями	ями	ами	има	ими	ями	іми
	М		ях	ях	ях	ах	ах	их	ях	іх
	К		я	я	я	а	і	і	я	і
обм.	К				і					
	Н		я	я	я	а	а	их	я	іх
	Р		ів	ів	ь	о	ей	их	й	іх
	Р				ів		о			
З		я	я	я	а	а	их	я	іх	

Флексійний набір			22	22 зз(мн.)	23	24	25	26	27
Число	Відм.	Прийм.	руча дівча	лоша	осердя	обличчя	життя	подвір'я	ручення немовля
одн.	Н		а	а	я	я	я	я	я
	Р		и	и	я	я	я	я	и
	Д		і	і	ю	ю	ю	ю	і
	Д								
	З		а	а	я	я	я	я	я
	О		ам	ам	ям	ям	ям	ям	ям
	М1	в(у),на при, по (час)	і	і	і	і	і	ї	і
	М2	по	і	і	ю	ю	ю	ю	і
мн.	К		а	а	я	я	я	я	я
	Н		а	а	я	я	я	я	а
	Р		о	о	ь	о	ів	ів	о
	Д		ам	ам	ям	ям	ям	ям	ам
	З		а		я	я	я	я	а
	Зі		о	о					о
	Зі			а					
	О		ами	ами	ями	ями	ями	ями	ами
обм.	М		ах	ах	ях	ях	ях	ях	ах
	К		а	а	я	я	я	я	а
	Н				я	я	я	я	
	Р				ь	о	ів	ів	
З				я	я	я	я		

Флексійний набір			27 зз(мн.)	28	29	30	30мн.	31	32
Число	Відм.	Прийм.	теля	ім'я	вим'я	покриття	весілля	сонько	ракло
одн.	Н		я	я	я	я	я	о	о
	Р		и	і	і	я	я	а	а
	Р			я	я				
	Д		і	і	і	ю	ю	у	у
	Д				ю			ові	ові
	З		я	я	я	я	я	о	о
	О		ям	ем	ем	ям	ям	ом	ом
	О			ям	ям				
	М1	в(у), на, при по(час)	і	і	і	і	і	у	і
	М1				ї			ові	ові
	М2	по	і	і	ю	ю	ю	у	у
мн.	К		я	я	я	я	я	о	о
	Н		а	а	я	я	я	и	и
	Н						я		
	Р		о	о	їв	їв	ь	їв	їв
	Р					ь	їв		
	Д		ам	ам	ям	ям	ям	ам	ам
	Д						ям		
	З			а	я	я	я		
	З						я		
	Зі		о					їв	їв
	Зі		а						
	О		ами	ами	ями	ями	ями	ами	ами
	О						ями		
	М		ах	ах	ях	ях	ях	ах	ах
	М						ях		
обм.	К		а	а	я	я	я	и	и
	К						я		
	Н			і	я	я	я	а	а
	Н				і				
	Р			о	їв	їв	ь	їв	їв
	Р					ь	їв		
З			і	я	я	я	а	а	
З				і					

Табл.5. Схеми наголошування іменників середнього роду

Схеми наголошування		О	Ф	ОФ	ФО	О2О1	ОФр	ОФ(р)	ОФнзк
Число	Відм.	ча́до	житі́є	пра́во	се́ло	о́зеро	ма́сло	со́нце	о́ко
одн.	Н	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	Р	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	Д	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	З	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	О	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	М1	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	М2	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	К	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
мн.	Н	О	Ф	Ф	О	О1	Ф	Ф	О
	Р	О	Ф	Ф	О	О1	О	Ф	Ф
	Р							О	
	Д	О	Ф	Ф	О	О1	Ф	Ф	Ф
	З	О	Ф	Ф	О	О1	Ф	Ф	О
	О	О	Ф	Ф	О	О1	Ф	Ф	Ф
	М	О	Ф	Ф	О	О1	Ф	Ф	Ф
	К	О	Ф	Ф	О	О1	Ф	Ф	О
обм.	Н	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О
	Р	О	Ф	Ф	О	О1	Ф	Ф	Ф
	Р							О	
	З	О	Ф	О	Ф	О2	О	О	О

Схеми наголошування		ФOr	ФО(о)	ФО-1	ФО-2	ФрдМО	ОО/Ф	ОО/Фнзк	ОФ/О
Число	Відм.	яйце́	крило́ (у птаха)	плече́	ім'я́	ручє́ня	вєсілля́	вухо́	чу́до
одн.	Н	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О
	Р	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	О
	Р				Ф				
	Д	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	О
	З	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О
	О	Ф	Ф	Ф	О	Ф	О	О	О
	О				Ф				
	М1	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	О
	М2	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	О
	К	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О
мн.	Н	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
	Н						Ф	О	О
	Р	Ф	О	О	Ф	О	О	О	Ф
	Р			Ф			Ф	Ф	О
	Д	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
	Д			Ф			Ф	Ф	О
	З	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
	З						Ф	О	О
	О	О	О	Ф	Ф	О	О	О	Ф
	О		О			О	Ф	Ф	О
	О		Ф						
	М	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
	М			Ф			Ф	Ф	О
	К	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
К						Ф	О	О	
обм.	Н	Ф	Ф	Ф	О	-	О	О	О
	Р	Ф	О	О	Ф	-	О	О	Ф
	Р			Ф			Ф	Ф	О
	З	Ф	Ф	Ф	О	-	О	О	О

Табл. 6. Операції заміни в основах іменників середнього роду

Операція заміни	Позиція	Відмінки	Позначка	Приклад
к/ц	1	М*	Б	око – оці
к/ч	1	+НРДЗОМК	В	око – очі, очей...
х/с	1	М*	Д	вухо – вусі
х/ш	1	+НРДЗОМК	К	вухо – уші, ушей...
г/з	1	М*	Г	благо – блазі
е/і	2	+Р	Ї	село – сіл, колесо – коліс
е/ї	2	+О	Ї1	колесо – колісьми
о/і	2	+Р	Я	коло – кіл
о/ї	2	+З	Я1	око – (у) вічі
о/е	2÷1	+Р	У	дупло – дупел
о/е	2÷1	+НРДЗОМК	У1	дно – дена, ден ...
й/є	2	+Р	Ј	яйце – яєць
ь/е	2	+Р	У	рильце – рилець
о/о	2÷1	+Р	Е	вікно – вікон
о/те	3÷2	+НРДЗОМК	Т	скло – стекла, стекол
о/де	2÷1	+Р	Х	серце – сердець
о/ес	-(1+2)	+НРДЗОМК	С	небо – небеса, небес...
о/ат	-(1+2)	РДМ+НРДЗОМК	Ю	лоша – лошати, лошата ..
о/ят	-(1+2)	РДМ+НРДЗОМК	Д	дитя – дитяти, дитята ...
'ен	-(1+2)	РДОМ+НРДЗОМК	Н	ім'я – імені, імена ...
'ен	-(1+2)	РДОМ	Н1	вим'я – вимені ..
ч/о	1	+Р	З1	обличчя – облич
ш/о	1	+Р	З3	піддашся – піддаш
ж/о	1	+Р	З2	підніжя – підніж
т/о	1	+Р	З4	багаття – багать
н/о	1	+Р	З5	знання – знань
л/о	1	+Р	З6	поділля – поділь
д/о	1	+Р	З7	міжряддя – міжрядь
с/о	1	+Р	З8	узлісся – узлісь
з/о	1	+Р	З9	пониззя – понизь
о/в	3	+З	П	око – (у) вічі
в/о	3	+НРДЗОМК	Ш	вухо – уші ...

Позначка М у ряду відмінків однини вказує на всі наявні форми місцевого відмінка (М1, М2), М* вказує на чергування кінцевих приголосних г, к, х в одній з форм М1 перед флексією -і.

ІМЕННИКИ ЖІНОЧОГО РОДУ

Табл. 7. Флексійні набори іменників жіночого роду

Флексійний набір	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
Число	Відм.	парта жаба	масть свість	скеля ткаля	фальш покруч	ідея змія	кутя гостя	верф твар	вежа теща	буря тетеря	миша	маія	матуся	губа баба	ніздря	субст.	
одн.	Н	а	ь	я	0	я	я	0	а	я	а	я	я	а	я	я	
	Р	и	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	ї	і	и	і	ьої	
	Д	і	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	ї	і	і	і	ій	
	З	у	ь	ю	0	ю	ю	0	у	ю	у	ю	ю	у	ю	ю	
	О	ою	ю	єю	ю	єю	єю	ю	єю	єю	єю	єю	єю	єю	ою	єю	ьою
	М	і	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	і	ї	і	і	і	ій
мн.	К	о	е	е	е	є	е	е	е	е	е	є	ю	о	е	я	
	Н	и	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	ї	і	и	і	і	
	Р	0	ей	ь	ей	й	ей	ей	0	0	ей	0	ь	0	ів	іх	
	Р													ів			
	Д	ам	ям	ям	ам	ям	ям	ям	ам	ям	ам	ям	ям	ам	ям	ім	
	З	и	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	ї	і	и	і	і	
	З	0	ей	ь	ей	й	ей	ей	0	0	ей		ь	0		іх	
	З													ів			
	О	ами	ями	ями	ами	ями	ями	ями	ами	ями	ами	ями	ями	ами	ями	іми	
М	ах	ях	ях	ах	ях	ях	ях	ах	ях	ах	ях	ях	ах	ях	іх		
обм.	К	и	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	є	і	и	і	і	
	Н	и	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	ї	і	и	і	і	
	Р	0	ей	ь	ей	й	ей	ей	0	0	ей	0	ь	0	ів	іх	
З	и	і	і	і	ї	і	і	і	і	і		ї	і	и	і	і	

Флексійний набір	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
Число	Відм.	розкіш	нічия	пара (газ)	мати	бородище бабище	легеня	крива	роділля	постіль	воша	свиня	парша	сльоза	грудь
одн.	Н	0	я	а	и	е	я	а	я	ь	а	я	а	а	ь
	Н									ь					
	Р	і	єї	и	і	і	і	ої	і	і	і	і	и	і	і
	Р														і
	Д	і	їй	і	і	і	і	ій	і	і	і	і	і	і	і
	З	0	ю	у	0	е	ю	у	ю	ь	у	ю	у	у	ь
	З									ь					
	О	ю	єю	ою	ю	єю	єю	ою	єю	ю	єю	єю	єю	ою	ю
	О									єю					
	М	і	їй	і	і	і	і	ій	і	і	і	і	і	і	і
мн.	К	е	я	о	и	е	е	а	е	е	е	е	е	о	е
	Н	і	ї	и	і	і	і	і	і	і	і	і	і	и	і
	Р	ів	їх	ів	ів	0	ь	их	ей	ь	ей	ей	ів	0	ей
	Р						ів		ь						
	Д	ам	їм	ам	ям	ам	ям	им	ям	ям	ам	ям	ам	ам	ям
	З	і	ї	и		і	і	і	і	і			і	и	і
	З				ів	0			ь		ей	ей			
	О	ами	їми	ами	ями	ами	ями	ими	ями	ями	ами	ьми	ами	ами	ьми
	О										има	ьми		ьми	ьми
	О											ями		ьми	
обм.	М	ах	їх	ах	ях	ах	ях	их	ях	ях	ах	ях	ах	ах	ях
	К	і	ї	и	і	і	і	і	і	і	і	і	і	и	і
	Н		ї	и	і	і	і	і	і	і	і	і	і	и	і
З	Р		їх	ів	ів	0	ь	их	ь	ь	ей	ей	0	0	ей
	З		ї	и	і	і	і	і	і	і		і	і	и	і

Флексійний набір		1зз	1мн.	1рр(мн.)	1ррр(мн.)	1ррррр(мн.)	2мм	2мн.	2рр	3мн.	5рр(мн.)	
Число	Відм.	щока	хата	війна	плахта	крихта	вісь	волюсть	грязь	вишня	сім'я	
одн.	Н	а	а	а	а	а	ь	ь	ь	я	я	
	Р	и	и	и	и	и	і	і	і	і	ї	
	Р								і			
	Д	і	і	і	і	і	і	і	і	і	ї	
	З	у	у	у	у	у	ь	ь	ь	ю	ю	
	З	у										
	О	ою	ою	ою	ою	ою	ю	ю	ю	ю	єю	єю
	М	і	і	і	і	і	і	і	і	і	ї	
	М						і					
мн.	К	о	о	о	о	о	е	е	е	е	є	
	Н	и	и	и	и	и	і	і	і	і	ї	
	Н		и		и	и				і		
	Р	о	о	о	о	о	ей	ей	ей	ь	й	
	Р			о	о	о				ь	й	
	Р				о	о				і		
	Р					о				і		
	Р					о						
	Д	ам	ам	ам	ам	ам	ям	ям	ям	ям	ям	ям
	Д		ам		ам	ам		ям			ям	
	З	и	и	и	и	и	і	і	і	і	ї	
	З		и		и	и					і	
	О	ами	ами	ами	ами	ами	ями	ями	ями	ями	ями	ями
	О		ами		ами	ами		ями			ями	
	М	ах	ах	ах	ах	ах	ях	ях	ях	ях	ях	ях
	М		ах		ах	ах		ях			ях	
	К	и	и	и	и	и	і	і	і	і	ї	
К		и		и	и					і		
обм.	Н	и	и	и	и	и	і	і	і	і	ї	
	Р	о	о	о	о	о	ей	ей	ей	ь	й	
	З	и	и	и	и	и	і	і	і	ь	ї	

Флексійний набір		6р(мн.)	7мм	8мн.	13мн.	18р(обм.)	27рр(мн.)
Число	Відм.	баддя	кров	тисяча	мама	торба	брижа
одн.	Н	я	0	а	а	а	а
	Р	і	і	і	и	и	і
	Д	і	і	і	і	і	і
	З	ю	0	у	у	у	у
	О	ею	ю	ею	ою	ою	ею
	М	і	і	і	і	і	і
	М		і				
	К	е	е	е	о	о	е
мн.	Н	і	і	і	и	и	і
	Н			і	и		
	Р	й	ей	0	0	ів	0
	Р				ів		ів
	Д	ям	ям	ам	ам	ам	ам
	Д			ам	ам		
	З	і	і	і	0	и	і
	З			і	ів		
	О	ями	ями	ами	ами	ами	ами
	О			ами	ами		
	М	ях	ях	ах	ах	ах	ах
	М			ах	ах		
	К	і	і	і	и	и	і
	К				и		
обм.	Н	і	і	і	и	и	і
	Р	й	ей	0	0	0	0
	З	і	і	і	и	и	і

Табл. 8. Схеми наголошування іменників жіночого роду

Схеми наголош.	О	Ф	ОФ	ФО	ФКО	ОмОр	О(м)Ор	ОФнзк	О(р)МО	ФзкО	Ф(з)кО	ФзкФнзк	
Число	Відм.	кни́га	кутя́	пи́санка	похва́ла	кочерга́	піч	вісь	кисть	грязь	вода́	весна́	рука́
одн.	Н	О	Ф	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	Ф	Ф
	Р	О	Ф	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	Ф	Ф
	Р									Ф			
	Д	О	Ф	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	Ф	Ф
	З	О	Ф	О	Ф	Ф	О	О	О	О	О	Ф	О
	З											О	
	О	О	Ф	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	Ф	Ф
	М	О	Ф	О	Ф	Ф	Ф	О	О	Ф	Ф	Ф	Ф
	М							Ф					
мн.	К	О	Ф	О	Ф	О	О	О	О	О	О	О	О
	Н	О	Ф	Ф	О	О	О	О	О	О	О	О	О
	Р	О	Ф	Ф	О	О	Ф	Ф	Ф	О	О	О	Ф
	Д	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
	З	О	Ф	Ф	О	О	О	О	О	О	О	О	О
	З	О	Ф	Ф	О	О							
	О	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
	М	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	О	О	О	Ф
обм.	К	О	Ф	Ф	О	О	О	О	О	О	О	О	О
	Н	О	Ф	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	Ф	Ф
	Р	О	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	Ф	О	Ф
З	О	Ф	О	Ф	Ф	О	О	О	О	Ф	Ф	Ф	

Схеми наголош.	Фз2к2О2	Фз2к2О2р	ФО2	ФО2(р)	ФФнзк	ФФнз(о)к	ФкФнзк	О(м)Фнзк	О2О1	ОО(о)	
Число	Відм.	борозна́	голова́	шесті́рня	сирота́	брова́	сльоза́	стопа́ (ноги)	кров	ро́зкіш	во́ша
одн.	Н	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О
	Р	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О
	Д	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О
	З	О2	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О
	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О
	М	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О
	М								Ф		
	К	О2	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О2	О
мн.	Н	О2	О2	О2	О2	О	О	О	О	О1	О
	Р	О2	Ф	О2	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	О1	О
	Р				Ф			Ф			
	Д	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	О1	О
	З	О2	О2	О2	О2	О	О	О	О	О1	О
	О	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	О1	О
	О						О				Ф
	М	О2	О2	О2	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	О1	О
обм.	К	О2	О2	О2	О2	О	О	О	О	О1	О
	Н	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О
	Р	О2	Ф	О2	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О1	О
З	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О2	О	

Схеми наголош.	О(р)мОр(о)	ФокФ	ООр	ФО2р	Фз3к3О3р	Ф(з)кФнзк	ФкО(р)	ФО(р)	ФкОр(о)	
Число	Відм.	грудь	путь	підóшва	слободá	сковородá	щокá	сестрá	сім'я	свиня
Одн.	Н	О	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Р	О	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Р	Ф								
	Д	О	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З	О	Ф	О	Ф	О3	Ф	Ф	Ф	Ф
	З						О			
	О	О	О	О	Ф	Ф		Ф	Ф	Ф
	М	Ф	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	К	О	Ф	О	Ф	О3	О	О	Ф	О
	К									
Мн.	Н	О	Ф	О	О2	О3	О	О	О	О
	Р	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	О	Ф
	Р							О	Ф	
	Д	О	Ф	О	О2	О3	Ф	О	О	О
	З	О	Ф	О	О2	О3	О	Ф	О	Ф
	О	Ф	Ф	О	О2	О3	Ф	О	О	Ф
	О	О								О
	О									О
	М	О	Ф	О	О2	О3	Ф	О	О	О
	К	О	Ф	О	О2	О3	Ф	О	О	О
Обм.	Н	О	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	Р	Ф	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
	З	О	Ф	О	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф

Схеми наголош.		ФOr	ФкOr	Фк2O2	ФзOr	OO/Ф	OФ-1	OФ-2	OФ-3	OФ-4
Число	Відм.	бджолосім'я	верствá (міра)	течія	земля	війшня	плáхта	вість	крихта	пóстіль
одн.	Н	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	O2
	Н									O1
	Р	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	O1
	Д	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	O1
	З	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	О	O2
	З									O1
	О	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	O2
	О									O1
	М	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	O1
К	Ф	О	О	О	О	О	О	О	O1	
мн.	Н	О	О	O2	О	О	О	О	О	O1
	Н					Ф	Ф		Ф	
	Р	Ф	Ф	O2	Ф	О	О	Ф	О	O1
	Р					Ф	Ф		О	
	Р						Ф		О	
	Р								Ф	
	Р								Ф	
	Д	О	О	O2	О	О	О	О	О	O1
	Д					Ф	Ф	Ф	Ф	
	З	О	О	O2	О	О	О	О	О	O1
	З					Ф	Ф		Ф	
	О	О	О	O2	О	О	О	О	О	O1
	О					Ф	Ф	Ф	Ф	
	М	О	О	O2	О	О	О	О	О	O1
	М					Ф	Ф	Ф	Ф	
	К	О	О	O2	О	О	О	О	О	O1
К					Ф	Ф		Ф		
обм.	Н	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	O1
	Р	Ф	Ф	O2	Ф	О	О	Ф	О	O1
	З	Ф	Ф	Ф	Ф	О	О	О	О	O1

Табл. 9. Операції заміни в основі іменників жіночого роду

Операція заміни	Позиція	Відмінки	Позначка	Приклад
0/i	2÷1	+P(3)	A1	плахта -- плахіт
0/i	+3/3÷2	+НРД(3)ОМК	A2	гра -- ігри, відео -- ігри
0/o	2÷1	+P(3)	E1	рейка -- рейок
0/o	3÷2	РДМК+НРД(3)ОМК	E2	безкраїсть -- безкрайості
0/e	2÷1	+P(3)	W	гребля -- гребель
e/i	2	+P(3)	ї	береза -- беріз
i/e	2	РДМК+НРД(3)ОМК	Ю1	осінь -- осені
i/e	3	+P(3)	Ю2	шестірня -- шестерень
i/e	2	O	Ю3	постіль -- постелею
i/o	3	РДМК+НРД(3)ОМК	И1	радість -- радості
i/o	3	+P(3)	И2	набійка -- набойок
i/o	2	РДМК+НРД(3)ОМК	И3	інохідь -- іноході
o/i	2	+P(3)	Я1	нога -- ніг
o/i	2	+O	Я2	сльоза -- слізьми
ь/0	3	+P	У1	сльоза -- сліз
ь/0	3	+O	У2	сльоза -- слізьми
ь/e	2	+P(3)	Ы1	їдальня -- їдалень
ь/e	1	+P(3)	Ы2	ескадрилья -- ескадрилей
ь/i	1	+P(3)	ь	піранья -- піраній
й/e	2	+P(3)	Q	стайня -- стаєнь
ї/й	3	РДМК+НРД(3)ОМК	Й	безкраїсть -- безкрайості
'/e	1	+P(3)	Э	сім'я -- сімей
0/	-1	O	Б	верф -- верф'ю
0/ір'	-(1+2+3)	O	У	мати -- матір'ю
0/ір	-(1+2)	З	Ъ	мати -- матір
0/ер	-(1+2)	РДМ+НРД(3)ОМК	U	мати -- матері
0/д	-1	O	D	інохідь -- інохіддю
0/ж	-1	O	J	дріж -- дріжжю
0/з	-1	O	Z	галузь -- галуззю
0/л	-1	O	L	купіль -- купіллю
0/н	-1	O	N	осінь -- осінню
0/с	-1	O	S	іпостась -- іпостассю
0/т	-1	O	T	хіть -- хіття
0/ц	-1	O	C	міць -- міццю
0/ч	-1	O	H	річ -- річчю
0/ш	-1	O	V	розкіш -- розкішшю
в/0	3	РДМК+НРД(3)ОМК	B1	вісь -- осі
в/0	4	+P(3)	B2	вівця -- овець
л/0	1	+P(3)	Л	рілля -- ріль
т/0	1	+P(3)	M	стаття -- статей
д/0	1	+P(3)	Ж	баддя -- бадей
г/з	1	ДМ	Г	нога -- нозі
г'/з	1	ДМ	Г1	гирлиг'а -- гирлизі
к/ц	1	ДМ	Р	рейка -- рейці
х/с	1	ДМ	Ш	соха -- сосі
ш/щ	2	+P(3)	Щ	дошка -- дощок

МНОЖИННІ ІМЕННИКИ

Табл. 10. Флексійні набори множинних іменників

Флексійний набір		1	2	3	4	5	6	7	8
Число	Відм.	оглядини амніоти	джинси котинги	рейтузи	зубенята молодята	сани	перса	діти	гроші
мн.	Н	и	и	и	а	и	а	и	і
	Р	0	ів	0	0	ей	ів	ей	ей
	Р			ів					
	Д	ам	ам	ам	ам	ям	ам	ям	ам
	З	и	и	и	а	и	а	и	і
	З	0	ів		0			ей	
	О	ами	ами	ами	ами	ями	ами	ьми	ми
	О					ьми			има
	М	ах	ах	ах	ах	ях	ах	ях	ах
К	и	и	и	а	и	а	и	і	

Флексійний набір		9	10	11	12	13	14	15	16
Число	Відм.	очиці	давильця	розвальні	щі	джунглі людці	ноші	мощі	покої
мн.	Н	і	я	і	і	і	і	і	ї
	Р	ь	ь	ей	ів	ів	0	ей	їв
	Д	ям	ям	ям	ам	ям	ам	ам	ям
	З	і	я	і	і	і	і	і	ї
	З		ь	ей	ів	ів		ей	їв
	О	ями	ями	ями	ами	ями	ами	ами	ями
	М	ях	ях	ях	ах	ях	ах	ах	ях
	К	і	я	і	і	і	і	і	ї

Флексійний набір		17	18	19	20	21	22	23	24
Число	Відм.	кури	вакації анамнії	озимі нежуйні	граблі	двері	помиї	ворота	гуслі
мн.	Н	и	ї	і	і	і	ї	а	і
	Р	ей	й	их	ів	ей	й	0	0
	Р				ь		їв		
	Д	ям	ям	им	ям	ям	ям	ам	ям
	Д							ям	
	З	и	ї	і	і	і	ї	а	і
	З	ей	й	их					
	О	ми	ями	ими	ями	ми	ями	ами	ями
	О							ьми	
	О					има		ьми	
	М	ях	ях	их	ях	ях	ях	ах	ях
	М							ях	
	К	и	ї	і	і	і	ї	а	і

Флексійний набір		1рр	4рр	10рр
Число	Відм.	пришви	ясла	дрівця
мн.	Н	и	а	я
	Р	0	0	ь
	Р	0	0	ь
	Д	ам	ам	ям
	З	и	а	я
	О	ами	ами	ями
	М	ах	ах	ях
	К	и	а	я

Табл. 11. Схеми наголошування множинних іменників

Число	Відмінок	О	Ф	Op	Opo	OpoO	O(o)	Фнзк	O(p)
		джінси котінги	дрижаки дітлахі	діти	гуси	двері	гроші	власі	ясла
мн.	Н	О	Ф	О	О	О	О	О	О
	Р	О	Ф	Ф	Ф	Ф	О	Ф	О
	Р								Ф
	Д	О	Ф	О	О	О	О	Ф	О
	З	О	Ф			О	О	О	О
	Зі	О	Ф	Ф	Ф				
	О	О	Ф	О	Ф	Ф	О	Ф	О
	О					Ф	Ф		
	М	О	Ф	О	О	О	О	Ф	О
К	О	Ф	О	О	О	О	О	О	

Примітка: наголос на вставний голосний позначається як Ф за відсутності голосного у вихідній основі (наприклад, див. іменник **ясла** в род. відмінку **ясел**).

Табл. 12. Операції заміни в основі множинних іменників

Заміна	Позиція	Відмінки	Позначка	Приклад
o/i	2	Р	А	гони – гін
o/i	2	О	А1	ворота – ворітьми
0/o	2÷1	Р	Е	дітки – діток
i/o	3	Р	И	дрівця – дровець
ь/e	2	Р	Ы	давильця – давилець
0/e	2÷1	Р	W	гуслі – гусел

ПРИКМЕТНИК

Умовні позначки

кор. – коротка форма

Окор.2, Фкор.2 – перехід наголосу на другий від кінця основи голосний

а (після номера флексійного набору) – у парадигму включено коротку форму

ж, ч (після номера флексійного набору) – вказують на неповноту парадигми (відповідно, тільки з підпарадигмами жіночого чи чоловічого роду і множини)

Табл. 13. Флексійні набори прикметників

Флексійний набір			1	2	3	4	5	1а	1ж	1ч	3а	3ж	
Число	Рід	Відм.	білий	дволиций	ранній	безкрай	тещин	певний	дійна	жонатий	Господній	незаміжня	
одн.	ч.	Н	ий	ий	ій	їй	0	ий		ий	ій		
		Н						0			ь		
		Р	ого	ього	ього	його	ого	ого			ого	ього	
		Д	ому	ьому	ьому	йому	ому	ому			ому	ьому	
		З	ий	ий	ій	їй	0	ий			ий	ій	
		З	ого	ього	ього	його	ого	ого			ого	ього	
		О	им	им	ім	їм	им	им			им	ім	
		М	ому	ьому	ьому	йому	ому	ому			ому	ьому	
		М	ім	ім	ім	їм	ім	ім			ім	ім	
	К	ий	ий	ій	їй	0	ий			ий	ій		
	с.	Н	е	е	є	є	е	е				є	
		Р	ого	ього	ього	його	ого	ого				ього	
		Д	ому	ьому	ьому	йому	ому	ому				ьому	
		З	е	е	є	є	е	е				є	
		О	им	им	ім	їм	им	им				ім	
		М	ому	ьому	ьому	йому	ому	ому				ьому	
		М	ім	ім	ім	їм	ім	ім				ім	
	К	е	е	є	є	е	е				є		
	ж.	Н	а	я	я	я	а	а	а			я	я
		Р	ої	ьої	ьої	йої	ої	ої	ої			ьої	ьої
		Д	ій	ій	ій	їй	ій	ій	ій			ій	ій
		З	у	ю	ю	ю	у	у	у			ю	ю
		О	ою	ьою	ьою	йою	ою	ою	ою			ьою	ьою
		М	ій	ій	ій	їй	ій	ій	ій			ій	ій
		К	а	я	я	я	а	а	а			я	я
	мн.	Н	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	і	і
		Р	их	их	іх	їх	их	их	их	их	их	іх	іх
		Д	им	им	ім	їм	им	им	им	им	им	ім	ім
З		і	і	і	ї	і	і	і	і	і	і	і	
З		их	их	іх	їх	их	их	их	их	их	іх	іх	
О		ими	ими	іми	їми	ими	ими	ими	ими	ими	іми	іми	
М		их	их	іх	їх	их	их	их	их	их	іх	іх	
К		і	і	і	ї	і	і	і	і	і	і	і	
обм.	Н	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	і	і	
	Н	их	их	іх	їх	их	их	их	их	их	іх	іх	
	Р	их	их	іх	їх	их	их	их	их	их	іх	іх	
	З	і	і	і	ї	і	і	і	і	і	і	і	
	З	их	их	іх	їх	их	их	их	их	их	іх	іх	

Табл. 14. Схеми наголошування прикметників

Схеми наголошування			О	Ф	Окор.2	Фкор.	Фкор.2
Число	Рід	Відм.	пра́вий	живи́й	зеле́ний	ря́сний	воро́ний
одн.	чол.	Н	О	Ф	О1	Ф	Ф
		Н	О	Ф	О2	О	О2

Примітка. Подається тільки наголос у називному відмінку однини чоловічого роду (повна і коротка форми). В усіх інших словоформах наголос збігається з наголосом вихідної форми.

Табл. 15. Операції заміни в основі прикметників

Операція заміни	Позиція	Відмінки	Позначка	Приклад
н/0	1	(Н)	Н	блаженний - блажен
0/е	2÷1	(Н)	У	певний - певен
і/о	2	всі, крім Н(З)К	И	сусідів - сусідового
і/ьо	2	всі, крім Н(З)К	Э	нянів - няньового
і/е	2	всі, крім Н(З)К	Ю	королів - королевого
і/є	2	всі, крім Н(З)К	У	зміїв - змієвого

ДІЄСЛОВО

Умовні позначки

дійсн. – дійсний спосіб

наказ. – наказовий спосіб

інф. – інфінітив

пас. – дієслово пасивного стану

однокр. – однократне

ос. – особа

одн. – однина

мн. – множина

теп./майб. (від теп.(нед.)/майб.(док.)) – підпарадигма майбутнього часу дієслів доконаного виду розглядається разом з підпарадигмою теперішнього часу дієслів недоконаного виду

грам. форма – граматична форма

т – варіантний наголос в теперішньому часі, крім першої особи (наголошене/ненаголошене закінчення)

(т) – варіантний наголос в теперішньому часі у першій особі (наголошене/ненаголошене закінчення)

і – подвійний наголос у формі інфінітива

а – варіантні форми минулого часу

А (біля номера схеми наголосу) – відхилення від вказаної схеми

нак (при позначці схеми наголошення) – перехід наголошування на флексію у наказовому способі

(нак) – перехід наголосу на основу у наказовому способі

мин (при номері флексійного набору) – дієслово вживається лише в минулому часі (*їдати*).

Дієслово у Словнику розглядається не в межах частини мови в традиційному розумінні, а як словозмінний клас. Словозмінний клас дієслова не включає дієприкметника, що має прикметникову парадигму, дієприслівника і форм на **-но**, **-то**, що не мають парадигми як невідмінювані лексеми.

Парадигма дієслова у Словнику включає інфінітив (який виступає в ролі лексеми) і 3 підпарадигми: теперішнього часу (дійсного способу), минулого часу (дійсного способу) і наказового способу. Підпарадигма майбутнього часу дієслів доконаного виду розглядається разом з підпарадигмою теперішнього часу дієслів недоконаного виду, тому що їх закінчення омонімічні. Тобто, код парадигми моделює так звану морфологічну словозміну.

Правила утворення форм інших підпарадигм, а саме: майбутнього синтетичного часу (для дієслів недоконаного виду), майбутнього аналітичного часу (для дієслів недоконаного виду), давноминулого часу, аналітичного наказового способу та умовного способу подано окремо як загальні для всіх дієслів.

Синтетичні форми майбутнього часу дієслів недоконаного виду утворюються за допомогою залишкового аломорфа **м** давнього дієслова **мати** (**имѣти**) з особовими закінченнями (*-му*, *-меш*, *-ме*, *-мемо*, *-мете*, *-муть*), що додаються до форми інфінітива (Табл. 16).

Табл. 16. Форми синтетичного майбутнього часу дієслів недоконаного виду

Грам. форма	Однина	Множина
інф.	жити	
1 ос.	жити-му	жити-мемо
2 ос.	жити-меш	жити-мете
3 ос.	жити-ме	жити-муть

Аналітичні форми дієслів утворюються за допомогою форм дієслова *бути* (Табл. 17) або часток.

Табл. 17. Парадигма дієслова *бути*

Спосіб	Час	Грам. форма	Бути
		інф.	бути
дійсн.	теп.	1 ос. одн.	є(єсть)
		2 ос. одн.	є(єсть)
		3 ос. одн.	є(єсть)
		1 ос. мн.	є(єсть)
		2 ос. мн.	є(єсть)
		3 ос. мн.	є(суть)
	майб.	1 ос. одн.	б ^у ду
		2 ос. одн.	будеш
		3 ос. одн.	буде
		1 ос. мн.	будемо
		2 ос. мн.	будете
		3 ос. мн.	будуть
	мин.	ч.	був
		ж.	була
		с.	було
мн.		були	
наказ.		1 ос. одн.	будь
		1 ос. мн.	будьмо
		2 ос. мн.	будьте

ПРАВИЛА ТВОРЕННЯ АНАЛІТИЧНИХ ФОРМ

1. Аналітичні форми майбутнього часу утворюються поєднанням відповідної особової форми дієслова-зв'язки *бути* та інфінітива повнозначного дієслова (Табл. 18).

Табл. 18. Утворення аналітичних форм майбутнього часу

Грам. форма	Зв'язка	Повнозначне дієслово
1 ос. одн.	буд-у	читати
2 ос. одн.	буд-еш	читати
3 ос. одн.	буд-е	читати
1 ос. мн.	буд-емо	читати
2 ос. мн.	буд-ете	читати
3 ос. мн.	буд-уть	читати

2. Давноминулий час утворюється поєднанням форм минулого часу дієслів: повнозначного і дієслова-зв'язки *бути* (Табл. 19).

Табл. 19. Утворення аналітичних форм давноминулого (передминулого) часу

Грам. форма	Повнозначне дієслово	Зв'язка
	читати	бути
ч.	чита-в	бу-в
ж.	чита-ла	бу-ла
с.	чита-ло	бу-ло
мн.	чита-ли	бу-ли

3. Аналітичний наказовий спосіб утворюється за допомогою поєднання часток *хай* і *нехай* та відповідної особової форми повнозначного дієслова (Табл. 20).

4. Умовний спосіб утворюється поєднанням форм минулого часу дієслова і частки *би* (*б*) (Табл. 20).

Табл. 20. Утворення аналітичних форм наказового способу і форм умовного способу

Спосіб	Грам. форма	Частки	Дієслово
наказовий	3 ос. одн. теп./майб.	хай, нехай	просить, зірве
	3 ос. мн. теп./майб.		просять, зірвуть
умовний	ч. мин.	би (б)	просив, зірвав
	с. мин.		просило, зірвало
	ж. мин.		просила, зірвала
	мн. мин.		просили, зірвали

Словозміна так званих атематичних дієслів – дієслова **дати** (зі спільнокореневими) і дієслів **їсти, повісти** (зі спільнокореневими) репрезентована в окремих таблицях, тому що і за своїми кінцівками, і за схемами наголосу, і за змінами в основі при дієвідмінюванні вони утворюють окрему групу в загальній системі дієслів. Їхні кінцівки особливі: у теп./майб. часі це кінцеві аломорфи **-м, -си, -сть, -мо, -сте, -дуть** (*дати*) і **-м, -си, -сть, -мо, -сте, -дять** (*їсти*). Флексії форм минулого часу цих дієслів: **-в, -ла, -ло, -ли**. Крім відмінних форм 3 особи множини теп./майб. часу (**-уть** у *дати*, **-ять** у *їсти*, і відсутня форма 3 особи множини у *повісти*), ці набори відрізняють закінчення наказового способу **-й, -ймо, -йте** (*дати*) і **-0, -мо, -те** (*їсти*) (і відсутні форми наказового способу у *відповісти*). Кінцеві аломорфи в атематичних дієсловах, що насправді містять закінчення і суфікси основи (виділення яких не є просте і однозначне) можуть бути наголошеними і ненаголошеними. Словозміну атематичних дієслів подано в окремих таблицях у Додатку 2 (Табл. 34-43).

У Словнику флексійні набори дієслів розглядаються орієнтовно до орфографічних варіантів. Відповідно до загального правила поділу на основу та флексію Й та Ь основ віднесено до флексій: *чита-й, кинь* подібно до *чита-ю, сид-ять*. У формах минулого часу кінцеві формотворчі **в** і **л** основ також віднесені до закінчень: *чита-ти* – *чита-в, чита-ла, чита-ло, чита-ли*.

Флексійні набори (Табл. 21) та схеми наголошування (Табл. 22) є комбінаціями флексій трьох підпарадигм: теперішнього/майбутнього та минулого часу дійсного способу, наказового способу. У теперішньому/майбутньому часі виділилися 7 різних множин флексій, у минулому 2, у наказовому способі основних 5 (які входять до множин з подвійною кількістю флексій).

Зауважимо, що форма 3 особи однини в дієслів деяких парадигматичних класів (з флексіями в цій формі **-е** та **-є**) дещо відрізняється в дієслів на **-ся**: перед постфіксом **-ся** до закінчення 3 особи однини (**-е** або **-є**) додається **-ть-** (*ляже* – *вляжеться*, але *спить* – *спиться*).

ПІДПАРАДИГМА ТЕПЕРІШНЬОГО (дієслів недоконаного виду)/МАЙБУТНЬОГО (дієслів доконаного виду) ЧАСУ ДІЄСЛОВА

Теперішній час характеризується наявністю форм 1, 2, 3 особи однини і 1, 2 і 3 особи множини. Власне-дієслівна категорія часу реалізується з допомогою невластивих дієслівних: особи і числа. Існує 7 типів графемних варіантів закінчень теперішнього часу: 1) **-у, -еш, -е, -емо, -ете, -уть** (*тягнути, написати*); 2) **-ю, -еш, -е, -емо, -ете, -уть** (*орати, молотити, крапати*); 3) **-ю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють** (*будувати, заправити*); 4) **-у, -иш, -ить, -имо, -ите, -ать** (*точити, морочити, бігти*); 5) **-у, -иш, -ить, -имо, -ите, -ять** (*возити, повістити*); 6) **-ю, -иш, -ить, -имо, -ите, -ять** (*вирити, постелити*); 7) **-ю, -іш, -іть, -імо, -іте, -ять** (*стояти, закліти*).

Така варіативність графічних флексій у I і II дієвідмінах пов'язана з тим, що дієслівні основи закінчуються:

- у I дієвідміні: на тверді приголосні (крім **р**) і шиплячі (1-й набір), на **р** і **л** (2-й набір), голосні (3-й набір);
- у II дієвідміні: на шиплячі, коли основа або незмінна, або шиплячі з'являються внаслідок чергування перед флексією (4-й набір); на шиплячі, які з'являються внаслідок чергування перед закінченням 1 ос. одн. (5-й набір); на **р** або **л** (6-й набір); на голосні (7-й набір).

ПІДПАРАДИГМА МИНУЛОГО ЧАСУ

Минулий час має 3 роди в 3 особі однини і множини 3 особи. Закінчення минулого часу чоловічого роду **-0-** чи **-в-**, має значення для класифікації дієслів за ФН, тому що створює варіантні набори: закінчення жіночого, середнього роду і множини всіх дієслів однакові. Це умовне закінчення, графічна кінцівка, квазіфлексія, склад якої прозорий: **-0-0, -в-0, л-а, -л-о, -л-и**, тобто, формотворчий суфікс і флексія. Але таке поєднання розглядається як флексії **-в, -ла, -ло, -ли**, аналогічно до того, як виділяються флексії **-ю, -єш, ... -іш, ... -й, -ймо, -йте** (формотворчий суфікс **-й-** входить до складу флексії).

ПІДПАРАДИГМА НАКАЗОВОГО СПОСОБУ

У Словнику подано графемний варіант словоформи. Тому опис усіх змін в основі при утворенні форм наказового способу і флексійних наборів наказового способу зроблено без надрядкового знака пом'якшення

кінцевого приголосного чи позначки кінцевого *j* основи, наприклад: *плинь*, а не *плин'*, *стій*, а не *стїй*. М'який знак в кінці основи або **-й** ми відносимо до флексії. Парадигма наказового способу складається з 5-ти наборів флексій:

- 1) -О, -мо, -те
- 2) -ь, -ьмо, -ьте
- 3) -й, -ймо, -йте
- 4) -і, -імо, -іть
- 5) -ї, -їмо, -їть

НАГОЛОС У ДІЄСЛІВНИХ ПАРАДИГМАХ

Наголос дієслівних лексем в українській мові вільний і рухомий – він падає на різні склади і може переміщуватися при словозміні. В інфінітиві наголошеною може бути основа (корінь, префікс, тематичний суфікс – переважна більшість дієслів) і кінцевий афікс. Словотвірна будова дієслова також має значення для наголошування: префікс **ви-** у дієслів доконаного виду відтягує наголос на себе у всіх словозмінних формах. У схемах наголошування умовно позначаємо кінцевий суфікс інфінітива **-ти** як флексію для уодноманітнення подання інформації. Отже, вихідний наголос (наголос дієслова в інфінітиві) може падати або на основу (позначка **О**), або на кінцевий афікс (позначка **Ф**).

При описі наголошування дієслів враховувалася специфіка наголошування словоформ усіх трьох підпарадигм дієслова:

- 1) постійний наголос (**О, Ф**);
- 2) перехід наголосу в кожній формі морфологічної парадигми з основи на флексію, починаючи від інфінітива (**О-Ф**);
- 3) перехід наголосу в кожній формі морфологічної парадигми з флексії на основу, починаючи від інфінітива (**Ф-О**);
- 4) перехід наголосу в основі при відмінюванні (**О1-О2**, цифра-індекс позначає позицію голосної, голосні рахуються з кінця основи інфінітива, наприклад, малюва́-ти – **О1**, малю́-ю – **О2**, у випадку наголосу в основі переміщення відбувається завжди на одну голосну);
- 5) у дієсловах минулого часу, якщо наголос у жіночому, середньому роді та у множині падає на основу, то в схемах наголос у чоловічому роді позначаємо на основі, а якщо у жіночому, середньому роді та у множині наголос падає на флексію, то у схемах наголос у чоловічому роді позначаємо також на флексії.

Типи пересування наголосу при дієвідмінюванні позначено 2-ма символами з індексом: перший символ означає вихідний наголос інфінітива (**О** або **Ф**), другий – загальний характер переходу (**ОО, ОФ, ФО, ФФ**), а індекс – власне тип наголошування, який складається з системи переходів у словоформах парадигми (**ОО1** – постійний наголос на основі, **ОО2** – перехід наголосу в основі на один голосний вліво, **ОФ2** – схема переходів наголосу з основи на флексію, коли всі флексії у теп./майб. часі і наказ. способі наголошені, а в мин. часі наголос залишається на основі і т.д. (Табл. 22).

МОРФОНОЛОГІЧНІ ЗМІНИ В ОСНОВАХ ДІЄСЛІВ

При дієвідмінюванні відбуваються морфонологічні зміни в основах дієслів, інформацію про які вміщено в Табл. 23. Релевантними для опису морфонологічних змін є:

1. Місце в парадигмі дієслова, а саме: підпарадигма; граматична форма, в якій відбуваються заміни: 1) теперішній час, наказовий спосіб; 2) минулий час; 3) теперішній, минулий час і наказовий спосіб; 4) тільки теперішній час; 5) тільки минулий час; 6) тільки наказовий спосіб (2, 3, 4 стовпчики таблиці). При цьому уточнюється, в якій саме словоформі, наприклад, 1 ос. одн. теп. часу: *їздити* – *їжджу* чи чол. рід мин. часу: *сопті́* – *сіп* (6 стовпчик таблиці).

2. Позиція замінюваної букви (букв) в самій словоформі, рахуючи з кінця основи, наприклад, *пі-ту́* – *під-у́* (-1 позиція), *гус-ту́* – *гуд-е́* (1 позиція) або *затве́рди-ти* – *затве́рдж-у* (позиція 2÷1, тобто між другою та першою літерами основи, з одночасним випадінням кінцевого суфікса).

3. Додаткова інформація у графі «Уточнення» стосується складників основи, в яких відбуваються заміни. Зокрема, це префікси *віді-*, *обі-*, *піді-*, в яких відбувається випадіння *i/o*: *обібра-ти* – *оббер-у́*, і префікси *від-*, *з-*, *об-*, *під-*, *роз-*, в яких відбувається вставка *o/i*: *обтя́-ти* – *обітн-у́*. Операції заміни, які визначаються відносно складників основи, є характерними тільки для дієслів, які мають варіанти префіксів.

Табл. 21. Флексійні набори дієслів

Флексійний набір			1	2	3	4	5
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	іржати укласти	текти перемогти	їхати зів'янути	пахнути уникнути	кликати зрізати
		інф.	іржа-ти уклас-ти	тек-ти перемог-ти	їха-ти зів'яну-ти	пахну-ти уникну-ти	клика-ти зріза-ти
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-у	-у	-у	-у	-у
		2 ос. одн.	-еш	-еш	-еш	-еш	-еш
		3 ос. одн.	-е	-е	-е	-е	-е
		1 ос. мн.	-емо	-емо	-емо	-емо	-емо
		2 ос. мн.	-ете	-ете	-ете	-ете	-ете
		3 ос. мн.	-уть	-уть	-уть	-уть	-уть
	мин.	ч.	-в	-0	-в	-(ну)в -0	-в
		ж.	-ла	-ла	-ла	-(ну)ла -ла	-ла
		с.	-ло	-ло	-ло	-(ну)ло -ло	-ло
		мн.	-ли	-ли	-ли	-(ну)ли -ли	-ли
наказ.		2 ос. одн.	-и	-и	-ь	-и	-0
		1 ос. мн.	-імо	-імо	-ьмо	-імо	-мо
		2 ос. мн.	-іть	-іть	-ьте	-іть	-те

Флексійний набір			6	7	8	9	10
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	молоти зорати	кувати збити	точити умчати	бігти перебігти	лущити поліжати
		інф.	моло-ти зора-ти	кува-ти зби-ти	точи-ти умча-ти	біг-ти перебіг-ти	луци-ти полежа-ти
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-ю	-ю	-у	-у	-у
		2 ос. одн.	-еш	-еш	-иш	-иш	-иш
		3 ос. одн.	-е	-є	-ить	-ить	-ить
		1 ос. мн.	-емо	-ємо	-имо	-имо	-имо
		2 ос. мн.	-ете	-єте	-ите	-ите	-ите
		3 ос. мн.	-ють	-ють	-ать	-ать	-ать
	мин.	ч.	-в	-в	-в	-0	-в
		ж.	-ла	-ла	-ла	-ла	-ла
		с.	-ло	-ло	-ло	-ло	-ло
		мн.	-ли	-ли	-ли	-ли	-ли
наказ.		2 ос. одн.	-и	-й	-и	-и	-0
		1 ос. мн.	-імо	-ймо	-імо	-імо	-мо
		2 ос. мн.	-іть	-йте	-іть	-іть	-те

Флексійний набір			11	12	13	14
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	пахтіти попросити	мітити повісити	плавити повірити	горіти зашуміти
		інф.	пахті-ти попроси-ти	міти-ти повіси-ти	плови-ти повіри-ти	горі-ти зашумі-ти
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-у	-у	-ю	-ю
		2 ос. одн.	-иш	-иш	-иш	-иш
		3 ос. одн.	-ить	-ить	-ить	-ить
		1 ос. мн.	-имо	-имо	-имо	-имо
		2 ос. мн.	-ите	-ите	-ите	-ите
		3 ос. мн.	-ять	-ять	-ять	-ять
	мин.	ч.	-в	-в	-в	-в
		ж.	-ла	-ла	-ла	-ла
		с.	-ло	-ло	-ло	-ло
		мн.	-ли	-ли	-ли	-ли
наказ.		2 ос. одн.	-и	-ь	-0	-и
		1 ос. мн.	-імо	-ьмо	-мо	-імо
		2 ос. мн.	-іть	-ьте	-те	-іть

Флексійний набір			15	16	16ї	17
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	чабáнити вцілити	поїти заклеїти	таїти причаїтися	лізти перелізти
		інф.	чабани-ти вціли-ти	пої-ти заклеї-ти	таї-ти причаї-тися	ліз-ти переліз-ти
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-ю	-ю	-ю(ся)	-у
		2 ос. одн.	-иш	-їш	-їш(ся)	-еш
		3 ос. одн.	-ить	-їть	-їть(ся)	-е
		1 ос. мн.	-имо	-їмо	-їмо(ся)	-емо
		2 ос. мн.	-ите	-їте	-їте(ся)	-ете
		3 ос. мн.	-ять	-ять	-ять(ся)	-уть
	мин.	ч.	-в	-в	-в(ся)	-о
		ж.	-ла	-ла	-ла(ся)	-ла
		с.	-ло	-ло	-ло(ся)	-ло
мн.		-ли	-ли	-ли(ся)	-ли	
наказ.		2 ос. одн.	-ь	-й	-ї(ся)	-ь
					-й(ся)	
		1 ос. мн.	-ьмо	-ймо	-їмо(ся)	-ьмо
					-ймо(ся)	
		2 ос. мн.	-ьте	-йте	-їть(ся)	-ьте
					-йте(ся)	

Флексійний набір			20	21
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	свідчити пришвидшити	сіпати насіпати
		інф.	свідчи-ти пришвидши-ти	сіпа-ти насіпа-ти
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-у	-ю
		2 ос. одн.	-иш	-еш
		3 ос. одн.	-ить	-е
		1 ос. мн.	-имо	-емо
		2 ос. мн.	-ите	-ете
		3 ос. мн.	-ають	-ють
	мин.	ч.	-в	-в
		ж.	-ла	-ла
		с.	-ло	-ло
мн.		-ли	-ли	
наказ.		2 ос. одн.	-и	-о
			-о	
		1 ос. мн.	-імо	-мо
			-мо	
		2 ос. мн.	-іть	-те
			-те	

Флексійний набір			22	23	24	1а
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	крéслити промáслити	лягті	нафа́брити	ду́ти наду́тися
		інф.	кресли-ти промасли-ти	ляг-ти	нафабри-ти	ду-ти наду-тися
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-ю	-у	-ю	-у
		2 ос. одн.	-иш	-еш	-иш	-еш
		3 ос. одн.	-ить	-е	-ить	-е
		1 ос. мн.	-имо	-емо	-имо	-емо
		2 ос. мн.	-ите	-ете	-ите	-ете
		3 ос. мн.	-ять	-уть	-ять	-уть
	мин.	ч.	-в	-о	-в	-в
		ж.	-ла	-ла	-ла	-ла -ла́
		с.	-ло	-ло	-ло	-ло -ло́
		мн.	-ли	-ли	-ли	-ли -ли́
наказ.		2 ос. одн.	-и	-о	-о	-и
			-ь		-и	
		1 ос. мн.	-імо	-мо	-мо	-імо
			-ьмо		-імо	
		2 ос. мн.	-іть	-те	-те	-іть
			-ьте		-іть	

Флексійний набір			1т	1(т)	1і	2(т)	3а
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	зірва́ти	схоті́ти	кля́сті	спромогті́ся	холону́ти зів'яну́ти
		інф.	зірва-ти	схоті-ти	кляс-ти кляс-ті	спромог-тися	холону-ти зів'яну-ти
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-у	-у	-у́	-у́(ся)	-у
					-у́	-у(ся)	
		2 ос. одн.	-éш	-еш	-éш	-еш(ся)	-еш
			-еш				
		3 ос. одн.	-é	-е	-é	-е(ться)	-е
			-е				
	мин.	1 ос. мн.	-емó	-емо	-емó	-емо(ся)	-емо
			-емо				
		2 ос. мн.	-етé	-ете	-етé	-ете(ся)	-ете
			-ете				
		3 ос. мн.	-у́ть	-уть	-у́ть	-уть(ся)	-уть
			-уть				
	мин.	ч.	-в	-в	-в	-о(ся)	-в -(ну)в
		ж.	-ла	-ла	-ла	-ла(ся)	-ла -(ну)ла
с.		-ло	-ло	-ло	-ло(ся)	-ло -(ну)ло	
мн.		-ли	-ли	-ли	-ли(ся)	-ли -(ну)ли	
наказ.		2 ос. одн.	-и	-и	-и	-и(ся)	-ь
		1 ос. мн.	-імо	-імо	-імо	-імо(ся)	-ьмо
		2 ос. мн.	-іть	-іть	-іть	-іть(ся)	-ьте

Флексійний набір			2т	2тт	14т	11т	4а
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	стерти	ізслизти	закруглити	розрідіти	квітнути
		інф.	стер-ти	ізслиз-ти	закругли-ти	розріди-ти	квітну-ти
дійсн.	теп. / майб.	1 ос. одн.	-у	-у́ -у	-ю	-у́	-у
		2 ос. одн.	-éш	-éш	-йш	-йш	-еш
			-еш	-еш	-иш	-иш	
		3 ос. одн.	-é	-é	-йть	-йть	-е
			-е	-е	-ить	-ить	
		1 ос. мн.	-емó	-емó	-имó	-имó	-емо
			-емо	-емо	-имо	-имо	
		2 ос. мн.	-етé	-етé	-ите́	-ите́	-ете
			-ете	-ете	-ите	-ите	
	3 ос. мн.	-у́ть	-у́ть	-я́ть	-я́ть	-уть	
		-уть	-уть	-ять	-ять		
	мин.	ч.	-0	-0	-в	-в	-(ну)в
		ж.	-ла	-ла	-ла	-ла	-(ну)ла
							-ла
		с.	-ло	-ло	-ло	-ло	-(ну)ло
	мн.	-ли	-ли	-ли	-ли	-(ну)ли	
-ли							
наказ.		2 ос. одн.	-и	-и	-и	-и	
		1 ос. мн.	-імо	-імо	-імо	-імо	
		2 ос. мн.	-іть	-іть	-іть	-іть	

Флексійний набір			7і	7а	6т
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	гністі	ду́ти наду́тися	розісла́ти
		інф.	гніс-ти гніс-ті́	ду́-ти наду́-тися	розісла́-ти
дійсн.	теп./ майб.	1 ос. одн.	-ю	-ю	-ю́ -ю
		2 ос. одн.	-éш	-éш	-éш
					-еш
		3 ос. одн.	-é	-é	-é
					-е
		1 ос. мн.	-емо	-емо	-емó
					-емо
		2 ос. мн.	-ете	-ете	-етé
					-ете
	3 ос. мн.	-ють	-ють	-ю́ть	
				-ють	
	мин.	ч.	-в	-в	-в
		ж.	-ла	-ла	-ла
					-ла́
		с.	-ло	-ло	-ло
мн.	-ли	-ли	-ло́		
			-лі́		
наказ.		2 ос. одн.	-й	-й	-и
		1 ос. мн.	-ймо	-ймо	-імо
		2 ос. мн.	-йте	-йте	-іте

Табл. 22. Схеми наголошування дієслова

Схема наголошування			О01	О02	ОФ1	ОФ2	ОФ3	ОФ4
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	співати	межувати	гнити	стригти	взяти	писати
		інф	О	О1	О	О	О1	О1
дійсн.	теп. /майб.	1ос.одн.	О	О2	Ф	Ф	Ф	Ф
		2ос.одн.	О	О2	Ф	Ф	О2	О2
		3ос.одн.	О	О2	Ф	Ф	О2	О2
		1ос. мн.	О	О2	Ф	Ф	О2	О2
		2ос. мн.	О	О2	Ф	Ф	О2	О2
		3ос. мн.	О	О2	Ф	Ф	О2	О2
	мин.	ч.	О	О1	Ф	О	Ф	О1
		ж.	О	О1	Ф	О	Ф	О1
		с.	О	О1	Ф	О	Ф	О1
		мн.	О	О1	Ф	О	Ф	О1
наказ.		2ос.одн.	О	О2	О	Ф	Ф	Ф
		1ос.мн.	О	О2	О	Ф	Ф	Ф
		2ос.мн.	О	О2	О	Ф	Ф	Ф

Схема наголошування			ОФ6	ОФ6А	ОФ7
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	кувати	зазнавати	хотіти
		інф	О1	О	О1
дійсн.	теп. / майб.	1ос.одн.	Ф	Ф	О2
		2ос.одн.	Ф	Ф	О2
		3ос.одн.	Ф	Ф	О2
		1ос. мн.	Ф	Ф	О2
		2ос. мн.	Ф	Ф	О2
		3ос. мн.	Ф	Ф	О2
	мин.	ч.	О1	О	О1
		ж.	О1	О	О1
		с.	О1	О	О1
		мн.	О1	О	О1
наказ.		2ос.одн.	О2	О	Ф
		1ос.мн.	О2	О	Ф
		2ос.мн.	О2	О	Ф

Схема наголосшування			ОФ8	ОФ9	О02А	ОФ8А	ОФ9А	ФФі(нак)	
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	жити	бути	доїти	дути	дути	гністі	
		інф	О	О	О1	О	О	О	
дійсн.	теп. /майб.	1ос.одн.	Ф	О	Ф	Ф	О	Ф	
		2ос.одн.	Ф	О	О2	Ф	О	Ф	
		3ос.одн.	Ф	О	О2	Ф	О	Ф	
		1ос.мн.	Ф	О	О2	Ф	О	Ф	
		2ос.мн.	Ф	О	О2	Ф	О	Ф	
		3ос.мн.	Ф	О	О2	Ф	О	Ф	
	мин.	ч.		Ф	Ф	О2	Ф	Ф	Ф
							О	О	
		ж.		Ф	Ф	О1	Ф	Ф	Ф
							О	О	
		с.		Ф	Ф	О1	Ф	Ф	Ф
							О	О	
		мн.		Ф	Ф	О1	Ф	Ф	Ф
							О	О	
наказ.		2ос.одн.	Ф	О	О2	Ф	О	О	
		1ос.мн.	Ф	О	О2	Ф	О	О	
		2ос.мн.	Ф	О	О2	Ф	О	О	

Схема наголошування			Ф01	Ф02	Ф03	Ф05	ФФ
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	лягти	обійти	перемогти	перескубити	гребти
		інф	Ф	Ф	Ф	Ф	Ф
дійсн.	теп. / майб.	1ос.одн.	О	Ф	О	Ф	Ф
		2ос.одн.	О	О	О	Ф	Ф
		3ос.одн.	О	О	О	Ф	Ф
		1ос.мн.	О	О	О	Ф	Ф
		2ос.мн.	О	О	О	Ф	Ф
		3ос.мн.	О	О	О	Ф	Ф
	мін.	ч.	Ф	Ф	Ф	О	Ф
		ж.	Ф	Ф	Ф	О	Ф
		с.	Ф	Ф	Ф	О	Ф
		мн.	Ф	Ф	Ф	О	Ф
наказ.		2ос.одн.	О	Ф	Ф	Ф	Ф
		1ос.мн.	О	Ф	Ф	Ф	Ф
		2ос.мн.	О	Ф	Ф	Ф	Ф

Схема наголошування			Ф02т	Ф03т	Ф03А	Ф07(т)	ФФ і	Ф02т
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	зірвати	стяти	розп'ясти	схотіти	клясти	обп'ясти
		інф	О1	О1	О1	О1	О	Ф
дійсн.	теп. / майб.	1ос.одн.	Ф	Ф	О2	О2	Ф	Ф
		2ос.одн.	Ф	Ф	О2	О2	Ф	Ф
			О2	О2				
		3ос.одн.	Ф	Ф	О2	О2	Ф	Ф
			О2	О2				
		1ос. мн.	Ф	Ф	О2	О2	Ф	Ф
			О2	О2				
		2ос. мн.	Ф	Ф	О2	О2	Ф	Ф
			О2	О2				
		3ос. мн.	Ф	Ф	О2	О2	Ф	Ф
			О2	О2				
		мін.	ч.	О1	Ф	Ф	О1	Ф
	ж.		О1	Ф	Ф	О1	Ф	Ф
	с.		О1	Ф	Ф	О1	Ф	Ф
мн.	О1		Ф	Ф	О1	Ф	Ф	
наказ.		2ос.одн.	Ф	Ф	О2	Ф	Ф	Ф
					Ф			
		1ос. мн.	Ф	Ф	О2	Ф	Ф	Ф
					Ф			
		2ос. мн.	Ф	Ф	О2	Ф	Ф	Ф
					Ф			

Схема наголошування			ОФ1нак	ОФ2тт	ОФ2ї	ОФ10	ФО4
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	пóстити	ізслизти	таїти	збіти	спромогтїся
		інф	О	О	О	О1	Ф
дійсн.	теп. /майб.	1ос.одн.	О	Ф	Ф	Ф	Ф
				О			О1
		2ос.одн.	О	Ф	Ф	О2	О1
				О		Ф	
		3ос.одн.	О	Ф	Ф	О2	О1
				О		Ф	
		1ос. мн.	О	Ф	Ф	О2	О1
			О		Ф		
	2ос. мн.	О	Ф	Ф	О2	О1	
			О		Ф		
	3ос. мн.	О	Ф	Ф	О2	О1	
			О		Ф		
		мин.	ч.	О	О	О	О1
	ж.		О	О	О	О1	Ф
	с.		О	О	О	О1	Ф
	мн.		О	О	О	О1	Ф
наказ.		2ос.одн.	Ф	Ф	Ф	О1	Ф
					О		
		1ос. мн.	Ф	Ф	Ф	О1	Ф
					О		
		2ос. мн.	Ф	Ф	Ф	О1	Ф
					О		

Схема наголошування			ОФ11	ОФ12	
Спосіб	Час, вид	Грам. форма	зодягнути	спїтися	
		інф.	О1	О1	
дійсн.	теп. /майб.	1ос.одн.	Ф	Ф	
		2ос.одн.	О2	О2	
				Ф	
		3ос.одн.	О2	О2	
				Ф	
		1ос. мн.	О2	О2	
				Ф	
	2ос. мн.	О2	О2		
			Ф		
	3ос. мн.	О2	О2		
			Ф		
		мин.	ч.	О1	Ф
				Ф	
	ж.		О1	Ф	
			Ф		
		с.	О1	Ф	
			Ф		
		мн.	О1	Ф	
			Ф		
наказ.		2ос. одн.	Ф	О1	
		1ос. мн.	Ф	О1	
		2ос. мн.	Ф	О1	

Табл. 23. Операції заміни в основі при дієвідмінюванні

Заміна	Теп./ Майб.	Нак.	Мин.	Позиція	Уточнення	Позначка	Приклади
и/0	+	+	-	1		И	диві-тися – дивл-юся
о/0	+	+	-	1		А	колó-ти – кол-ю
о/е	+	+	-	3		З	молó-ти – мел-ю
0/о	-	-	+	-2	чол. р.	У	і-ті – ішó-в
і/о	+	+	-	у кінцевій позиції префікса	ді- / до-	Л	дібра-тися – добер-уся
а/0	+	+	-	1		Е	сйпа-ти – сйпл-ю
ї/0	+	+	-	1		Й	крóї-ти – крó-ю
у/0	+	+	-	1		Ю	крікну-ти – крікну-в
у/0	+	+	0	1		Ю1	тáну-ти – тán-у
я/0	+	+	-	1		Э1	тjá-ти – тн-у
я/0	+	+	-	2		Э2	п'яс-ті – пн-у
я/і	-	-	+	2	чол. р.	Ц	розп'ряг-ті – розпріг
і/я	+	+	-	2		Р	сіс-ти – сяд-у
і/0	+	+	-	1		U1	терпі-ти – терпл-ю
і/0	+	+	-	у кінцевій позиції префікса	вві-, віді-, зі-, наді-, обі-, оді-, піді-	U2	ввігна-ти – вжен-у, відіпра-ти – відпер-у, обібра-ти – оббер-у
е/0	+	+	-	2		Є	умér-ти – умр-у
'/н	+	+	-	2		П1	м'я-ти – мн-у
'/н	+	+	-	3		П2	п'яс-ті – пн-у
0/і	+	-	-	після префікса	від-, з-, над-, об-, під-, роз-, с-, в-	І1	злі-ти – зілл-ю, зли-й, оббі-ти – оббі'-ю, оббі-й
0/і	+	+	-	після префікса	від-, з-, над-, об-, під-, роз-, с-	І5	обп'яс-ті – обіпн-у, обіпн-й, стія-ти – зітн-у, зітн-й
0/і	+	+	-	3÷2		І2	взя-ти – візьм-у
0/і	+	+	-	2÷1		І3	зня-ти – знім-у
0/е	+	+	-	3÷2		У	бра-ти – бер-у
е/і	-	-	+	2	чол. р.	Ї	урек-ті – урік
о/і	-	+	-	2		Я	крóї-ти – крі-й
о/і	-	-	+	2	чол. р.	Я1	соп-ті – сіп
и/'	+	-	-	1		Ы	бі-ти – б-'ю
0/ж	+	-	-	2÷1	1 ос. одн.	Ј	затвérди-ти – затвérдж-у
г/ж	+	+	-	1		Ж1	біг-ти – біж-у
г/ж	+	+	-	2		Ж2	струга-ти – струж-у
г/ж	+	+	-	3		Ж3	гна-ти – жен-у
з/ж	+	+	-	2		З1	різа-ти – ріж-у
з/ж	+	-	-	3	1 ос. одн.	З2	їзди-ти – їждж-у
з/ж	+	-	-	2	1 ос. одн.	З3	грозі-ти – грож-у
0/л	+	-	-	2÷1	1 ос. одн. 3 ос. мн.	Л1	глумі-тися – глумл-юся
0/л	+	-	-	2÷1		Л2	лі-ти – лл-ю
0/л	+	+	-	2÷1		Л3	клепа-ти – клепл-й
т/ч	+	+	-	2		Т	хлебта-ти – хлебч-у
т/ч	+	-	-	2	1 ос. одн.	Т1	пахті-ти – пахч-у
к/ч	+	+	-	2		Ч	скака-ти – скач-у
0/д	+	+	-	-1		Д	пі-ті – під-у
0/д	+	+	-	2÷1		Д2	гус-ті-гуд-é
0/д	+	+	-	3÷2		Д3	їха-ти – їд-у
с/0	+	+	+	1		С	гус-ті – гуд-é
н/м	+	+	-	2		Н	йня-ти – йм-у
0/м	+	+	-	-1		М1	зня-ти – знім-у
0/м	+	+	-	-1		М2	зад-у-ти – задм-у
0/н	+	+	-	-1		Р1	ста-ти – стán-é

О/н	+	+	-	2÷1		R2	жа́-ти – жн-у
с/ш	+	+	-	3		W1	сла́-ти – шл-ю
с/ш	+	+	-	2		W2	колисá-ти – колиш-у́
с/ш	+	-	-	2	1 ос. одн.	W3	кося́-ти – кош-у́
О/ш	-	+	-	-1		Ш	й-ти – йшо́-в
с/з	+	+	+	у префіксі	с-	Б	стя́-ти – зітн-у́
О/т	+	+	-	2÷1		Д	ме́с-ти – мет-у́
О/т	+	+	-	-1		Д1	рос-ти́ – рост-у́
х/ш	+	+	-	2		Х	колиха́-ти – колиш-у́
х/О	+	+	-	2		Щ	їха́-ти – їд-у
ну/О	0	0	+	2+1		Н	закля́кну-ти – закля́к
ну/О	0	0	+	2+1	Без ч. р.	Н1	кві́тну-ти – кві́тну-в, кві́т-ла / кві́тну-ла
О/те	+	+	-	3ч2		Г	сла́-ти – стел-ю́
ва/О	+	+	-	2+1		Ф	лініюва́-ти – лінію́-ю
ва/О	+	-	-	2+1		Ф1	вдава́-ти – вда-ю́
ск/щ	+	+	-	3+2		К	плеска́-тися – плещ-у́ся
ст/щ	+	-	-	3+2	1 ос. одн.	Q	мстя́-тися – мщ-у́ся
в/О	+	+	-	у префіксі	вві-	В	ввібра́-ти – вбер-у́
в/у	+	-	-	у префіксі	в-	V	вві́-ти – ув'-ю́
у/в	+	-	-	у префіксі	у-	V1	уро́-ти – врó-ю
О/в	+	+	-	-1		G1	жи́-ти – жив-у́
О/в	+	+	-	2÷1		G2	пли́с-ти – плив-у́
О/у	+	-	-	+1		G3	вли́-ти – увілл-ю́
О/ь	+	+	-	2÷1		Ъ	взя́-ти – візьм-у́
О/ну	0	0	+	-(1+2)		Ь	закля́к-ти – закля́кну-в

Примітка: позначки «+» та «-» ставляться у випадку, коли розглядаються всі 3 підпарадигми дієслова (теперішнього/майбутнього часу, наказового способу і минулого часу); позначка «0» вказує на те, що відповідні підпарадигми не включено до розгляду (якщо є варіанти словоформ в одній підпарадигмі).

НЕПОВНІ ДІЄСЛІВНІ ПАРАДИГМИ

Аналіз даних граматики і словників і результати досліджень дали можливість виділити 8 типів неповних парадигм, зважаючи на наявність окремих форм:

- 1) форм 3 особи однини і множини, і форм минулого часу (*перецвіта́ти, проржаві́ти*);
- 2) форми 3 особи однини і форми минулого часу середнього роду (безособові або одноособові): (*дні́ти, забра́кнути, могті́ся, розвесні́тися*);
- 3) форми 3 особи множини і форм множини минулого часу та форми 2 особи множини наказового способу (*погомо́нювати, позаго́юватися*);
- 4) форм 1, 2 і 3 особи множини теперішнього часу, всіх форм минулого часу і форм множини наказового способу (*сторго́вуватися, поні́міти*);
- 5) форми 3 особи однини і форм 1, 2 і 3 особи множини теперішнього часу, всіх форм минулого часу і форм 2 особи однини і множини наказового способу (*зліта́тися, пови́їздіти*);
- 6) всіх форм наказового способу (*стрива́ти, прощава́ти*).
- 7) всіх форм теперішнього/майбутнього і минулого часу, крім наказового способу (*могті́*);
- 8) всіх форм минулого часу (*їда́ти*).

Позначено неповні парадигми, відповідно до вище перелічених типів, **б1, б2, б3, б4, б5, б6, нак і мин.** Типи неповних парадигм представлено також у табличному вигляді (Табл. 24).

Табл. 24. Індеси типів неповноти парадигм дієслова

Індекс неповноти			б1	б2	б3	б4
Спосіб	Час, вид	Грам. форма				
		інф.	забрині-ти	дні-ти	позагюва-тися	понімі-ти
дійсн.	теп. /майб.	1 ос.одн.	-	-	-	-
		2 ос.одн.	-	-	-	-
		3 ос.одн.	забрин-іть	дні-є	-	-
		1 ос.мн.	-	-	-	понімі-ємо
		2 ос.мн.	-	-	-	понімі-єте
		3 ос.мн.	забрин-ять	-	позагю-ються	понімі-ють
	мин.	ч.	забрині-в	-	-	-
		ж.	забрині-ла	-	-	-
		с.	забрині-ло	дні-ло	-	-
		мн.	забрині-ли	-	позагюва-лися	понімі-ли
наказ.		2 ос.одн.	забрин-і	-	-	-
		1 ос.мн.	-	-	-	понімі-ймо
		2 ос.мн.	забрин-іть	-	позагю-йтеся	понімі-йте

Індекс неповноти			б5	б6	нак	мин
Спосіб	Час, вид	Грам. форма				
		інф.	позасмалюва-тися	стрива-ти прощавá-ти	мог-ті	їдá-ти
дійсн.	теп./ майб.	1 ос.одн.	-	-	мож-у	-
		2 ос.одн.	-	-	мож-еш	-
		3 ос.одн.	позасмалю-ється	-	мож-е	-
		1 ос.мн.	позасмалю-ємося	-	мож-емо	-
		2 ос.мн.	позасмалю-єтесья	-	мож-ете	-
		3 ос.мн.	позасмалю-ютьсяся	-	мож-уть	їдá-в
	мин.	ч.	позасмалюва-вся	-	міг-0	їдá-ла
		ж.	позасмалюва-лася	-	мог-лá	їдá-ло
		с.	позасмалюва-лося	-	мог-лó	їдá-ли
		мн.	позасмалюва-лися	-	мог-лї	-
наказ.		2 ос.одн.	позасмалю-йся	стривá-й	-	-
		1 ос.мн.	позасмалю-ймося	стривá-ймо	-	-
		2 ос.мн.	позасмалю-йтеся	стривá-йте	-	-